ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

The Greek Review of Social Research

Vol 106 (2001)

106 Γ'

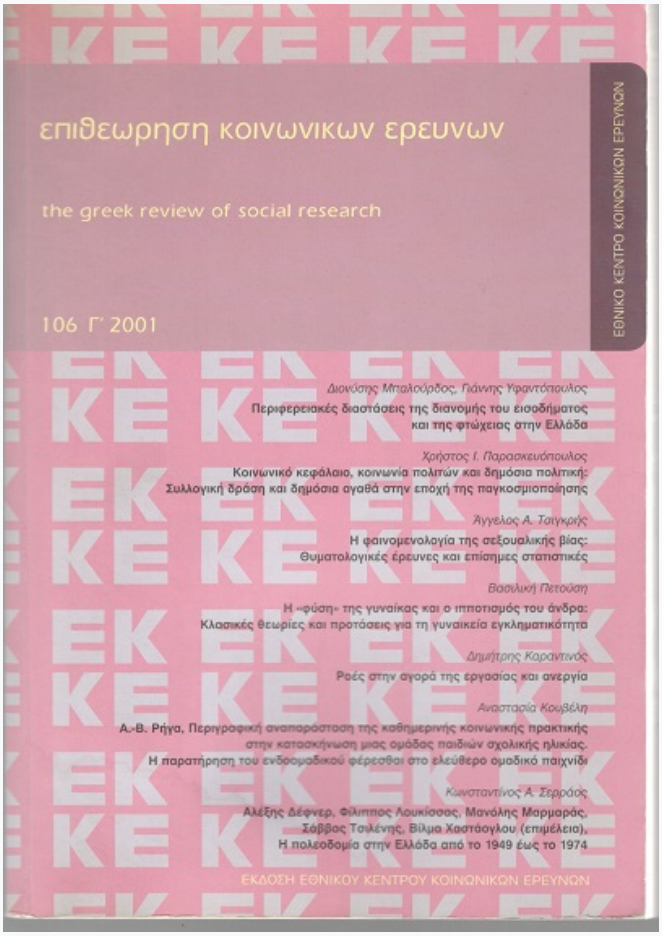

Η φαινομενολογία της σεξουαλικής βίας: Θυματολογικές έρευνες και επίσημες στατιστικές

Άγγελος Α. Τσιγκρής

doi: 10.12681/grsr.8853

Copyright © 2001, Άγγελος Α. Τσιγκρής

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0.

To cite this article:

Τσιγκρής Ά. Α. (2001). Η φαινομενολογία της σεξουαλικής βίας: Θυματολογικές έρευνες και επίσημες στατιστικές. *The Greek Review of Social Research*, *106*, 67–104. https://doi.org/10.12681/grsr.8853

https://epublishing.ekt.gr | **e-Publisher:** EKT | **Downloaded at:** 23/04/2024 18:02:13

Επιθ. Κοιν. Ερευνών, 106, 2001, 67-104

*Άγγελος Α. Τσιγκρής**

Η ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΘΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μελέτη ασχολείται με τη σεξουαλική βία και τη φαινομενολογία της, έτσι όπως αυτή παρουσιάζεται από τις επίσημες στατιστικές και τις θυματολογικές έρευνες. Πιο συγκεκριμένα, πραγματεύεται τα επιμέρους ζητήματα της φαινομενολογίας του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας και πιο συγκεκριμένα της σεξουαλικής βίας, του στατιστικού πορτραίτου των θυμάτων, των δραστών και εγκλημάτων σεξουαλικής βίας, καθώς και το στατιστικό πορτραίτο της σεξουαλικής βίας με θύματα άρρενες. Τέλος, η μελέτη πραγματεύεται το ζήτημα των μεθοδολογικών προβλημάτων που παρουσιάζουν οι θυματολογικές έρευνες.

1. Η ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΚΟΤΕΙΝΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

«Είναι σαφές ότι το μεγαλύτερο μέρος των παράνομων πράξεων στις οποίες τα θύματα είναι μεμονωμένα άτομα, στις περισσότερες κοινωνίες, δεν αναφέρονται στην αστυνομία ή σε οποιαδήποτε άλλη αρχή που ασκεί κοινωνικό έλεγχο»[1]

Το μεγαλύτερο ποσοστό των διαπραττόμενων εγκλημάτων δε φτάνει στη γνώση της αστυνομίας, με αποτέλεσμα να έρχεται στο φως μόνο ένα

* Δικηγόρος, Διδάκτορας Εγκληματολογίας.

1. Sparks R., 1985, *Έρευνες σε θύματα εγκλημάτων. Επιτεύγματα και προοπτικές* (μετάφραση-επιμέλεια: Χ. Τσουραμάνης), Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 29.

μικρό ποσοστό της εγκληματικότητας και ο μεγάλος της όγκος να καλύπτεται από το σκοτεινό αριθμό.

Οι διάφορες κατηγορίες εγκλημάτων διαφέρουν μεταξύ τους σε σχέση με τα ποσοστά αναφοράς τους στην αστυνομία. Οι λόγοι της διαφοροποίησης αυτών των ποσοστών οφείλονται στις ιδιαιτερότητες των διαφόρων εγκλημάτων, γεγονός που καθιστά δυσχερή την προσπάθεια δημιουργίας ενός μοντέλου (κοινού για όλα τα εγκλήματα) ερμηνείας της διαδικασίας λήψης της απόφασης του θύματος να αναφέρει το έγκλημα στις διωκτικές αρχές.

Παρακάτω θα παρουσιαστούν οι κυριότερες έρευνες που περιέχουν στοιχεία σχετικά με τη φαινομενολογία της αναφοράς και της μη-αναφοράς του εγκλήματος.

Τα αποτελέσματα της έρευνας του Fishman,[2] η οποία βασίστηκε σε ένα τυχαία επιλεγμένο δείγμα 477 ατόμων, έδειξαν ότι το 50% των θυμάτων εγκλημάτων κατά του προσώπου ανέφεραν το περιστατικό στην αστυνομία. Το ποσοστό αναφοράς αυτής της κατηγορίας εγκλημάτων είναι σχετικά χαμηλότερο σε σχέση με τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, όπου βρέθηκε ότι είχαν αναφερθεί τα δύο στα τρία περιστατικά. Στην περίπτωση των εγκλημάτων αυτών, το γεγονός ότι το θύμα θα πρέπει να αναφέρει το περιστατικό στην αστυνομία, αν θέλει να εισπράξει την αποζημίωση από την ασφαλιστική εταιρεία, αποτελεί ένα σημαντικότατο κίνητρο αναφοράς. Μεγάλο ποσοστό μη-αναφοράς εμφανίζει η κατηγορία των οικονομικών εγκλημάτων, όπου η αναλογία των αναφερόμενων είναι ένα προς πέντε (20%). Τα μικρότερα ποσοστά αναφοράς εντοπίστηκαν στα σεξουαλικά εγκλήματα, όπου για κάθε ένα σεξουαλικό έγκλημα που αναφέρεται υπάρχουν επτά που είναι άγνωστα στην αστυνομία.

Από τα σοβαρά εγκλήματα, εκείνα που παραμένουν άγνωστα σε μεγαλύτερη έκταση είναι η διάρρηξη, η κλοπή, η απάτη, η υπεξαίρεση, ο βιασμός και οι σωματικές βλάβες.[3] Τα εγκλήματα αυτά αποτελούν το βασικό κορμό της εγκληματικότητας και ο σκοτεινός αριθμός τους είναι τεράστιος.

---

2. Fishman G., 1979, «Petterns of victimization and notification», *British Journal of Criminology*, τόμ. 19ος, τεύχ. 2ο, σ. 131.

3. Δασκαλάκης Η., «Η εγκληματολογική σημασία του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, Εκδόσεις ΕΚΚΕ, σ. 376.

Τα αποτελέσματα των εθνικών ερευνών για το έγκλημα (National Crime Surveys), στις ΗΠΑ,[4] έδειξαν ότι μεταξύ των ετών 1973 και 1990 το ποσοστό των εγκλημάτων που αναφέρθηκαν στην αστυνομία κυμάνθηκε από 32% έως 38%. Βρέθηκε, επίσης, ότι το ποσοστό αναφοράς των εγκλημάτων διαφέρει ανάλογα με το είδος τους. Έτσι, το 1990, το έγκλημα που ήταν πιθανότερο να αναφερθεί ήταν η κλοπή μεταφορικού μέσου (75%) και το λιγότερο πιθανό να αναφερθεί ήταν η κλοπή αντικειμένου μικρής αξίας (29%). Τέλος, τα ποσοστά αναφοράς για τα υπόλοιπα εγκλήματα ήταν κοντά στο 50% (ληστεία 50%, βιασμός 54%, διάρρηξη 51% και επίθεση 47%).[5]

Σύμφωνα με τον Hindelang,[6] το 54% όλων των εγκλημάτων κατά του προσώπου, που είχαν λάβει χώρα στις οκτώ πόλεις των ΗΠΑ στις οποίες πραγματοποιήθηκε η έρευνά του, δεν είχαν αναφερθεί στην αστυνομία. Οι οκτώ πόλεις της έρευνας παρουσίασαν το μικρότερο ποσοστό μη-αναφοράς στα εγκλήματα βίας που συνδυάζονται με κλοπή (35%), ακολουθεί η κλοπή χωρίς τραυματισμό του θύματος (54%) και τέλος τα εγκλήματα βίας που δεν συνδυάζονται με κλοπή (58%). Το συνολικό ποσοστό μη-αναφοράς για τα εγκλήματα κατά του νοικοκυριού, στις οκτώ πόλεις της έρευνας, βρέθηκε να είναι 58%. Το χαμηλότερο ποσοστό μη-αναφοράς βρέθηκε στις κλοπές μεταφορικών μέσων (23%), ακολουθούν η διάρρηξη (45%), η κλοπή άνω των 50 δολαρίων (46%) και τέλος η κλοπή ποσού κάτω των 50 δολαρίων (81%). Οι ληστείες κατά των επιχειρήσεων βρέθηκε να έχουν ένα συνολικό ποσοστό μη-αναφοράς της τάξεως του 10%, ενώ οι διαρρήξεις 24%.

Η έρευνα του Blankenburg[7] σχετικά με τις κλοπές σε καταστήματα (shoplifting), που έλαβε χώρα στη Γερμανία, έδειξε ότι αποκαλύπτονται

---

4. Bureau of Justice Statistics, 1992, *Criminal victimization in the United States, 1990*, Washington, D.C., U.S. Department of Justice.

5. Αυτό που θα πρέπει να επισημάνουμε εδώ είναι ότι πολύ πιθανό τα παραπάνω ποσοστά αναφοράς να μην ανταποκρίνονται απολύτως στην πραγματικότητα, και αυτό γιατί έχει βρεθεί ότι πολλά από τα θύματα που δεν αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία μπορεί να μην το αναφέρουν και στους συνεντευκτές για τους ίδιους ακριβώς λόγους. (Βλ. L.E.A.A., 1972, *Son jose methods test of known crime victims.* Statistics technical report 31, Washington, D.C., L.E.A.A.). Για περισσότερα βλ. παρακάτω, παρ. 8.

6. Hindelang M.J., 1976, *Criminal victimization in eight American cities: A descriptive analysis of common theft and assault*, Cambridge, Massachusetts, Ballinger Publishing Company, σσ. 358 και 361.

7. Blankenburg E., 1976, «The selectivity of legal sactions: An empirical investigation of shoplifting», *Law and Society Review*, τόμ. 11ος, τεύχ. 1ο, σ. 109-130.

λιγότερες από το 10% του συνόλου των κλοπών αυτού του είδους. Από το παραπάνω ποσοστό, μόνο το 70% των περιπτώσεων αναφέρονται στην αστυνομία και απ' αυτό μόνο το 55% καταλήγουν σε καταδίκη του δράστη.

Οι εθνικής εμβέλειας έρευνες,[8] που διεξήχθησαν στις ΗΠΑ, έδειξαν ότι έλαβαν χώρα περίπου τριανταπέντε εκατομμύρια ποινικές θυματοποιήσεις κατά τη διάρκεια του 1992. Πιο συγκεκριμένα, το παραπάνω νούμερο περιλαμβάνει εκατόν τριάντα χιλιάδες βιασμούς, πάνω από ένα εκατομμύριο ληστείες, τέσσερα εκατομμύρια επτακόσιες χιλιάδες επιθέσεις και περισσότερες από πέντε εκατομμύρια εκατό χιλιάδες διαρρήξεις. Πράγματι, είναι τόσο εκτεταμένο το έγκλημα στις ΗΠΑ που το ένα στα τέσσερα νοικοκυριά είχε πέσει θύμα εγκλήματος βίας ή κλοπής μέσα στο 1989.[9]

Τα ετήσια, όμως, ποσοστά θυματοποίησης δεν αποδίδουν, από μόνα τους, τον κίνδυνο της εγκληματικότητας. Σύμφωνα με υπολογισμούς σε εθνικό επίπεδο, εκτιμάται ότι πέντε στα έξι άτομα, κατά τη διάρκεια της ζωής τους, θα πέσουν θύματα απόπειρας ή τετελεσμένου εγκλήματος βίας, όπως βιασμού, ληστείας και επίθεσης.[10] Επιπλέον, τρία στα τέσσερα νοικοκυριά θα δεχθούν μία διάρρηξη μέσα σε περίοδο είκοσι ετών και ένα στα τέσσερα θα δεχθεί δύο διαρρήξεις κατά την ίδια περίοδο. Άλλη θυματολογική έρευνα έδειξε ότι κάθε χρόνο διαπράττονται σαράντα εκατομμύρια ποινικά αδικήματα στις ΗΠΑ και ότι τα εγκλήματα αυτά στοιχίζουν στα θύματα έντεκα εκατομμύρια δολάρια.[11]

Μια άλλη θυματολογική έρευνα[12] έχει δείξει ότι μόνο ένα στα τρία εγκλήματα αναφέρεται στην αστυνομία. Τα ποσοστά, όμως, διαφέρουν ανάλογα με το είδος του εγκλήματος. Το μεγαλύτερο ποσοστό αναφοράς παρουσιάζουν οι κλοπές αυτοκινήτου (69%) και το χαμηλότερο οι απλές κλοπές σε άτομα (26%). Τα ποσοστά αναφοράς για τα υπόλοιπα εγκλήματα βρέθηκαν να είναι 52% για τη ληστεία, 49% για τη διάρρηξη, 47% για το βιασμό και 41% για τις απλές επιθέσεις.

---

8. Bureau of Justice Statistics, 1992, όπ. π., βλ. σημ. 4.

9. Bureau of Justice Statistics, 1990, *Crime and the nation's households, 1989*, Washington, D.C., U.S. Department of Justice.

10. Bureau of Justice Statistics, 1987, *Lifetime likelihood of victimization*, Washington, D.C., U.S.D.J..

11. Bureau of Justice Statistics, 1984, *The economic cost of crime to victims*, Washington, D.C., U.S.D.J..

12. Bureau of Justice Statistics, 1985, *Reporting crime to the police*, Washington, D.C., U.S. Depertment of Justice.

Άλλη θυματολογική έρευνα[13] έδειξε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αναφοράς παρουσιάζουν οι εμπορικές ληστείες (86%) και το μικρότερο οι κλοπές ποσού κάτω των πενήντα δολαρίων (15%). Πάντως και αυτή η έρευνα κατέληξε στο βασικό συμπέρασμα ότι μόνο το 1/3 των εγκλημάτων αναφέρεται στην αστυνομία και ότι υπάρχουν διακυμάνσεις ανάλογα με το είδος του εγκλήματος. Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξε και η θυματολογική έρευνα του Hawkins,[14] σύμφωνα με την οποία, από το σύνολο των 774 εγκλημάτων που είχαν διαπραχθεί σε χρονική διάρκεια ενός έτους, τα 347 (45%) είχαν φτάσει στη γνώση της αστυνομίας.

Η θυματολογική έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 1979, από το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ,[15] διαπίστωσε ότι στην αστυνομία αναφέρεται μόνο το 30% των εγκλημάτων κατά του προσώπου και το 36% των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας. Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι αναφέρεται στην αστυνομία το 45% των εγκλημάτων βίας, το 33% των επιθέσεων χωρίς όπλο, το 66% των ληστειών που περιλαμβάνουν τραυματισμό του θύματος, το 45% των διαρρήξεων, το 25% των απλών κλοπών και το 86% των κλοπών αυτοκινήτου. Τα μεγάλα ποσοστά αναφοράς, της τελευταίας κατηγορίας εγκλημάτων, είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας των θυμάτων να εισπράξουν την αποζημίωση από την ασφαλιστική εταιρεία. Αν στην παραπάνω περίπτωση η παραπομπή στους μηχανισμούς του ποινικού συστήματος φαίνεται να εξηγείται απλά, υπάρχουν και εγκλήματα, όπως ο βιασμός, όπου η αναφορά αποτελεί μια εξαιρετικά πολύπλοκη διαδικασία, η οποία επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες.

Μια άλλη θυματολογική έρευνα,[16] που χρηματοδοτήθηκε από την κυβέρνηση των ΗΠΑ και πραγματοποιήθηκε σε ένα εθνικά αντιπροσωπευτικό δείγμα νοικοκυριών όπου οι ερωτώμενοι απαντούσαν για τις θυματοποιήσεις όλων των μελών του νοικοκυριού, αποκάλυψε ότι τα ποσοστά μη-αναφοράς διαφέρουν κατά πολύ ανάλογα με το είδος του εγκλήματος. Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι η τετελεσμένη κλοπή μετα-

13. L.E.A.A., 1977, *Criminal victimization in the United States: A comparison of 1974 and 1975 findings. A national crime penal survey report*, Washington, D.C., L.E.A.A.

14. Hawkins R.O., 1973, «Who called the cops. Decision to report criminal victimization», *Law and Society Review*, τόμ. 7, σ. 427-444.

15. Bureau of Justice Statistics, 1981, *Crininal victimization in the United States, 1979*, Washington, D.C., U.S.D.J..

16. Hindelang M.J., C.S. Dunn, L.P. Sutton και A.L. Aumick, 1975, *Sourcebook of criminal justice statistics, 1974*, Washington, D.C., U.S.G.P.O..

φορικού μέσου και η ληστεία σε επιχείρηση έχουν πολύ χαμηλά ποσοστά μη-αναφοράς (13% και 14% αντίστοιχα), ενώ η απλή κλοπή ενός αντικειμένου αξίας μικρότερης των πενήντα δολαρίων και η απόπειρα κλοπής πορτοφολιού έχουν εξαιρετικά υψηλά ποσοστά μη-αναφοράς (85% και 83%, αντίστοιχα). Γενικά, βρέθηκε ότι τα εγκλήματα που στρέφονται κατά της επιχείρησης έχουν χαμηλότερα ποσοστά μη-αναφοράς σε σχέση με τα εγκλήματα κατά του προσώπου και κατά της κατοικίας. Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι η ληστεία σε επιχείρηση έχει ποσοστό μη-αναφοράς 14%, σε σχέση με το 47% που παρατηρείται στη ληστεία σε κάποιο άτομο. Επίσης, βρέθηκε ότι το ποσοστό μη-αναφοράς είναι 21% για τη διάρρηξη σε επιχείρηση, σε σύγκριση με το 53% της διάρρηξης σε κατοικία. Τέλος, φάνηκε καθαρά πως οι απόπειρες έχουν μεγαλύτερα ποσοστά μη-αναφοράς σε σχέση με τα τετελεσμένα εγκλήματα.

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι και τα αποτελέσματα των εθνικής εμβέλειας θυματολογικών ερευνών των ΗΠΑ για το έτος 1972.[17] Οι έρευνες αυτές έδειξαν ότι δεν αναφέρονται στην αστυνομία περίπου το 60% των ληστειών, το 56% των κλοπών και το 40% των διαρρήξεων σε κατοικίες.

Η έρευνα των Sparks et al.[18] –σχετικά με τα εγκλήματα της επίθεσης και της κλοπής– έδειξε ότι η αστυνομία ειδοποιήθηκε σε ένα ποσοστό της τάξεως του 30%. Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι αναφέρθηκαν περίπου οι μισές από τις διαρρήξεις και τις κλοπές κατοικιών, περίπου το 35% των διαρρήξεων και των κλοπών μεταφορικών μέσων, λιγότερες από το 20% των υπόλοιπων κλοπών και περίπου το 30% των υπόλοιπων εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας.[19]

Επίσης, βρέθηκε ότι από το σύνολο των εγκλημάτων που αναφέρθηκαν στην αστυνομία μόνο το 1/3 καταγράφηκε, τελικά, στις επίσημες αστυνομικές στατιστικές. Μόνο ένα μικρό ποσοστό εγκλημάτων, για τα οποία λαμβάνει γνώση η αστυνομία, καταλήγουν σε διαλεύκανση μέσω της σύλληψης του φερόμενου ως δράστη. Τα ποσοστά, όμως, δια-

---

17. Βλ. Skogan W.G., 1974, «Comparing measures of crime: Police statistics and survey estimates of citizen victimization in American cities», *Social Statistics Section Proceedings of the American Statistical Association.*

18. Sparks R.F., H.G. Genn και D.J. Dodd, 1977, *Surveying victims: A study of the measurment of criminal victimization, perceptions of crime, and attitudes to criminal justice*, σ. 155-156.

19. Συμπεριλαμβανομένων και των φθορών ξένης ιδιοκτησίας, που ξεπερνούν το ποσό των είκοσι λιρών.

λεύκανσης δεν είναι ταυτόσημα με τα ποσοστά σύλληψης, και αυτό γιατί η σύλληψη ενός δράστη μπορεί να διαλευκάνει μεγάλο αριθμό από προηγούμενα ανεξιχνίαστα εγκλήματα.[20] Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης των ΗΠΑ,[21] μόνο το 20% των γνωστών στην αστυνομία εγκλημάτων εξιχνιάζονται και συλλαμβάνεται ο δράστης τους. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται αρκετά στα εγκλήματα βίας (43%) και ακόμη περισσότερο στις ανθρωποκτονίες (72%), ενώ το μικρότερο ποσοστό εξιχνίασης παρουσιάζουν τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας (17%).

Το βασικό συμπέρασμα που συνάγεται από τις παραπάνω έρευνες είναι ότι το θεατό τμήμα του εγκλήματος είναι ιδιαίτερα μικρό, συγκριτικά με το σύνολο της εγκληματικότητας κάθε έτους. Αυτό το ανησυχητικό γεγονός θα πρέπει να μας ευαισθητοποιήσει στον τομέα της έρευνας και της δημιουργίας ολοκληρωμένων προτάσεων για τη χάραξη μιας εθνικής εμβέλειας πολιτικής προκειμένου να αυξηθούν τα ποσοστά αναφοράς των εγκλημάτων και να ενθαρρυνθεί το κοινό για συνδρομή στο έργο των διωκτικών αρχών και των άλλων μηχανισμών επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος.

2. Η ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΚΟΤΕΙΝΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Συγκρίνοντας τη συχνότητα του βιασμού με τη συχνότητα των άλλων σοβαρών ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στις διωκτικές αρχές, βλέπουμε ότι ο βιασμός δεν είναι ένα συχνά διαπραττόμενο έγκλημα. Αντιπροσωπεύει μόνο το 1% του συνολικού ποσού του εγκλήματος και το 6% του συνολικού ποσού των εγκλημάτων βίας.[22] Στην κατηγορία των εγκλημάτων βίας περιλαμβάνονται η ανθρωποκτονία, ο βιασμός, η ληστεία και η σοβαρή επίθεση.

Αντίθετα, η Horos,[23] βασισμένη σε μια μεγάλη αναλογία μη-αναφερόμενων βιασμών, υποστήριξε ότι ο βιασμός είναι το συχνότερα δια-

---

20. Kidd F.K. και E.F. Chayet, 1984, «Why do victims fail to report? The psychology of criminal victimization», *Journal of Social Issues*, τόμ. 40ός, τεύχ. 1ο, σ. 39-50.

21. U.S. Department of Justice, 1982, *Crime in the United States*, Federal Bureau of Investigation.

22. Bureau of Justice Statistics, 1985, *Criminal victimization, 1984*, Washington, D.C., U.S.D.J..

23. Horos C.V., 1974, *Rape, The private crime, The social horror*, New Caanan, Conn., Today Publishing.

πραττόμενο έγκλημα βίας και η Griffin[24] συμπέρανε ότι υπάρχουν περισσότεροι βιασμοί που διαπράττονται, σε σχέση με τις βεβαρημένες επιθέσεις και τις ανθρωποκτονίες.

Ο ρυθμός του εγκλήματος του βιασμού στις ΗΠΑ, για το 1973, ήταν 47 για κάθε 100.000, γεγονός που σημαίνει ότι 47 στις 100.000 γυναίκες των ΗΠΑ είχαν αναφέρει στην αστυνομία ότι είχαν πέσει, τουλάχιστον μια φορά, θύματα βιασμού.[25] Συνεπώς, ο κίνδυνος θυματοποίησης βιασμού για μια γυναίκα κατά το 1973 ήταν 47 στις 100.000 ή αλλιώς περίπου μία πιθανότητα στις 2.144. Ωστόσο, θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί κατά την εκτίμηση των παραπάνω αριθμών, και αυτό γιατί είναι βασισμένοι στις αναφερόμενες στην αστυνομία υποθέσεις.

Εξάλλου, θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι ο βιασμός είναι πιθανότατα το περισσότερο μη-αναφερόμενο έγκλημα.[26] Η Russell[27] έχει υποστηρίξει ότι ο βιασμός είναι ένα κατάφωρα μη-αναφερόμενο έγκλημα. Σύμφωνα με τους Wilson και Clarenbach,[28] ενώ η προθυμία των θυμάτων για αναφορά του βιασμού στην αστυνομία εμφανίζεται να έχει αυξηθεί κατά τις τελευταίες δεκαετίες, οι ειδικοί υπολογίζουν ότι μόνο το 1/3 έως το 1/10 των διαπραττόμενων σεξουαλικών επιθέσεων αναφέρεται στις διωκτικές αρχές. Μελετώντας τους υπολογισμούς των εγκληματολόγων, διαπιστώνουμε ότι το ποσοστό των βιασμών που αναφέρονται στην αστυνομία υπολογίζεται από 5%[29] έως και 50%.[30]

Ο βιασμός είναι ένα από τα ελάχιστα αναφερόμενα στην αστυνομία εγκλήματα σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα εγκλήματα βίας, στις ΗΠΑ, τον

---

24. Griffin S., 1977, «Rape: The all-American crime», L.G. Schultz (eds), *Rape victimology*, κεφ. 3ο, σ. 34.

25. Federal Bureau of Investigation, 1974, *Crime in the United States. Uniform Crime Reports, 1973*, Washington, D.C., U.S.G.P.O..

26. Katz S. και M.A. Mazur, 1979, *Understanding the rape victim: A synthesis of research findings*, John Wiley & Sons. Τσιγκρής Α., 1996, *Βιασμός. Το αθέατο έγκλημα*, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

27. Russell M., 1980, «Rape victims and police reporting», *Canada's Mental Health*, τόμ. 28ος, τεύχ. 2ο, σ. 14.

28. Wilson C. και K. Clarenbach, 1980, «Violence against women: Causes and prevention», *Domestic Violence*, Monograph Series, no 3.

29. Wood P.L., 1973, «The victim in a forcible rape case: A feminist view», *American Criminal Law Review*, τόμ. 11ος, τεύχ. 2ο, σ. 335-354. Τσιγκρής, 1996, όπ.π., βλ. σημ. 26.

30. Hilberman E., 1976, *The rape victim*, New York, Basic Books Inc.

Καναδά[31] και την Ελλάδα.[32] Έχει υπολογιστεί ότι η αναλογία των αναφερόμενων στην αστυνομία βιασμών σε σχέση με τους μη-αναφερόμενους είναι από ένας στους δύο, έως ένας στους είκοσι.[33] Οι Clark και Lewis[34] υπολόγισαν ότι μόνο ένας έως τέσσερις βιασμοί, σε κάθε δέκα διαπραττόμενους, αναφέρονται στην αστυνομία.

Ο Storaska,[35] από την πλευρά του, πίστευε ότι η πραγματική αναλογία είναι ένας αναφερόμενος βιασμός για κάθε εκατό μη-αναφερόμενους, αλλά ο υπολογισμός του δεν ήταν βασισμένος σε εμπειρικά στοιχεία. Αντίθετα, ο Peters[36] εκτιμά ότι η αναλογία των αναφερόμενων σε σχέση με τους μη-αναφερόμενους βιασμούς είναι ένας στους 1,5. Επίσης, συμπέρανε ότι η συχνότητα του μη-αναφερόμενου βιασμού δεν είναι τόσο εκτεταμένη, όπως παρουσιάζεται από τις περισσότερες έρευνες.[37]

Έχει παρατηρηθεί ότι με την πάροδο του χρόνου αυξάνονται οι υποθέσεις βιασμού που αναφέρονται στην αστυνομία.[38] Σύμφωνα με τον Schultz,[39] το 1972 αναφέρθηκαν στα αστυνομικά τμήματα των ΗΠΑ 46.430 βιασμοί, δηλαδή 4.540 βιασμοί περισσότεροι σε σχέση με το 1971 και 70% περισσότεροι σε σχέση με το 1967.[40] Υπολογίζεται ότι στις ΗΠΑ 43 στις 100.000 γυναίκες υποβάλλονται σε τουλάχιστον ένα βιασμό κάθε χρόνο. Η παραπάνω αναλογία προκύπτει από την ανάλυση των επί-

---

31. Robin G., 1977, «Forcible rape: Institutionalized sexism in the criminal justice system», *Crime and Deliquency*, τόμ. 23ος, τεύχ. 2ο, σ. 136-153.

32. Τσιγκρής, 1996, όπ.π., βλ. σημ. 26.

33. Sutherland S. και D.S. Scherl, 1970, «Patterns of response among victims of rape», *American Journal Orthopsychiatry*, τόμ. 40ός, τεύχ. 3ο, σ. 503-511. Massey J.B., C.R. Garcia και J.P. Emich Jr., 1971, «Management of sexually assaulted females», *Obstetrics and Gynecology*, τόμ. 38ος, τεύχ. 1ο, σ. 29-36. Amir M., 1971, *Patterns of forcible rape*, Chicago, University of Chicago Press. Griffin, 1977, όπ. π., βλ. σημ. 24. Peters J.J., L.C. Meyer και N.E. Carroll, 1976, *The Philadelphia assault victim study*. Final Report from the National Institute of Mental Health. ROIMH 21304.

34. Clark L. και D. Lewis, 1977, *Rape: The price of coercive sexuality*, Toronto, The Women's Press.

35. Storaska F., 1975, *How to say no to a rapist... and survive*, New York, Random House.

36. Peters J.J., 1975, *Social psychiatric study of victim reporting rape.* A study presented at the American Psychiatric Association, 128th Annual Meeting, Anaheim, California.

37. Peters, Meyer και Carroll, 1976, όπ.π., βλ. σημ. 33, σ. 4-5.

38. Steketee G. και A.H. Austin, 1989, «Rape victims and the justice system: Utilization and impact», *The Social Service Review*, τόμ. 63ος, τεύχ. 2ο.

39. Schultz L.G., 1977, *Rape victimology*, Springfield, Illinois, USA, σ. vii.

40. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από τις στατιστικές επετηρίδες του FBI, και πιο συγκεκριμένα από τα Uniform Crimes Reports του 1973.

σημων στατιστικών και φυσικά αποτελεί την κορυφή του παγόβουνου, και αυτό γιατί οι επίσημες αρχές υπολογίζουν ότι το ποσοστό των μη-αναφερόμενων βιασμών κυμαίνεται από 200 έως 300%.[41]

Σύμφωνα με τον Galvin,[42] ενώ μέσα στις δύο δεκαετίες του 1960 και του 1970 οι ανθρωποκτονίες διπλασιάστηκαν, την ίδια περίοδο οι βιασμοί τετραπλασιάστηκαν. Από την άλλη μεριά, έχει παρατηρηθεί ότι το έγκλημα του βιασμού είχε τους ίδιους ρυθμούς αύξησης με τις βεβαρημένες επιθέσεις, αλλά μικρότερους ρυθμούς σε σχέση με τις ληστείες και τα περισσότερα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας.

Μια έρευνα εθνικής εμβέλειας,[43] που πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ, ανέφερε ότι τα περιστατικά βιασμού αυξήθηκαν σε εθνικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι η συχνότητα των αναφερόμενων βιασμών για κάθε 100.000 κατοίκους ήταν 3 το 1933, 9,2 το 1960 και 11,6 το 1965. Μια λεπτομερειακή μελέτη με συνεντεύξεις που διεξήχθη από το Πανεπιστήμιο του Chicago, σε συνεργασία με το National Opinion Research Center των ΗΠΑ, κατέληξε ότι οι βιασμοί που πραγματικά διαπράττονται είναι 3,5 φορές περισσότεροι από αυτούς που αναφέρονται ή 42,5 βιασμοί για κάθε 100.000 κατοίκους.[44]

Χαρακτηριστικά, πάνω στο ζήτημα αυτό, είναι και τα στοιχεία που παρατίθενται από τους Weis και Borges.[45] Σύμφωνα μ' αυτά, από το 1960 έως το 1971 ο αριθμός των βιασμών που αναφέρθηκαν στα αστυνομικά τμήματα των ΗΠΑ αυξήθηκε κατά 146%. Μόνο μέσα στο 1971, το ποσοστό των αναφερόμενων βιασμών αυξήθηκε κατά 11% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Υποστήριξη των παραπάνω απόψεων προσφέρεται και από μια άλλη ανάλυση των στατιστικών στοιχείων του FBI.[46] Η παραπάνω ανάλυση έδειξε ότι, κατά το έτος 1965, στα αστυνομικά τμήματα των ΗΠΑ αναφέρθηκαν 22.460 βιασμοί, το έτος 1966 ο αριθμός αυτός ανέβηκε στις 25.332 βιασμούς και τέλος το έτος 1967 στις 27.096.

---

41. Schultz, 1977, όπ.π., βλ. σημ. 39, σ. vii.

42. Galvin J., 1985, «Rape: A decate of reform», *Crime and Delinquency*, τόμ. 31ος, τεύχ. 2ο, σ. 163-168.

43. President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice, 1967, *The challenge of crime in a free society*, Washington, D.C., U.S. Government Printing Office.

44. Sutherland και Scherl, 1970, όπ.π., βλ. σημ. 33, σ. 503.

45. Weis K. και S.S. Borges, 1973, «Victimology and rape: The case of the legitimate victim», *Issues of Criminology*, τόμ. 8ος, τεύχ. 2ο, σ. 93.

46. Schiff A.F., 1969, «Statistical features of rape», *Journal of Forensic Science*, τεύχ. 14ο.

Το ερώτημα, όμως, που ανακύπτει σ' αυτό το σημείο είναι αν τα θύματα βιασμού αναφέρουν σε μεγαλύτερο ποσοστό το έγκλημα στην αστυνομία ή μήπως η αύξηση των ποσοστών αναφοράς αντιπροσωπεύει μια πραγματική αύξηση των διαπραττόμενων βιασμών. Για να απαντηθεί το παραπάνω ερώτημα χρειάζεται ευρεία θυματολογικού περιεχομένου έρευνα. Αλλά και οι έρευνες αυτού του τύπου παρουσιάζουν αρκετά μεθοδολογικά προβλήματα[47] τα οποία καθιστούν την απάντηση του συγκεκριμένου ερωτήματος προβληματική. Συνεπώς, για να απαντηθεί με ακρίβεια το παραπάνω ερώτημα, θα πρέπει να τελειοποιηθεί η μεθοδολογία των θυματολογικών ερευνών. Μέχρι να γίνει αυτό, δεν θα μπορούμε να απαντήσουμε με ασφάλεια στην ερώτηση πώς δικαιολογούνται τα διαρκώς αυξανόμενα ποσοστά βιασμού που αναφέρονται στην αστυνομία.

Ωστόσο, τα στατιστικά στοιχεία που πήραμε από το Ελληνικό Υπουργείο Δημόσιας Τάξης δε συμφωνούν με την παραπάνω εικόνα που σκιαγραφείται από τις επίσημες στατιστικές των ΗΠΑ. Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία αυτά, οι βιασμοί που αναφέρθηκαν στα ελληνικά αστυνομικά τμήματα το έτος 1992 ήταν 276, το έτος 1993 μειώθηκαν σε 270 και, τέλος, το 1994 το παραπάνω νούμερο μειώθηκε ακόμη περισσότερο και έφτασε τους 258 βιασμούς.

Στις παρακάτω παραγράφους θα γίνει μια προσπάθεια να σκιαγραφηθεί το προφίλ των υποθέσεων σεξουαλικής βίας που φτάνουν στη γνώση της αστυνομίας. Πιο συγκεκριμένα, θα παρουσιαστούν τα χαρακτηριστικά των θυμάτων που αναφέρουν το έγκλημα στις διωκτικές αρχές, τα χαρακτηριστικά των δραστών που παραπέμπονται στο ποινικό σύστημα, καθώς και τα γενικότερα χαρακτηριστικά των υποθέσεων σεξουαλικής βίας που δεν καλύπτονται από το σκοτεινό αριθμό της εγκληματικότητας.

3. ΤΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Οι γυναίκες όλων των ηλικιών, των φυλών, των οικογενειακών καταστάσεων, των κοινωνικο-οικονομικών τάξεων και των επαγγελμάτων

47. Για περισσότερα αναφορικά με τα μεθοδολογικά προβλήματα των θυματολογικών ερευνών, βλ. Τσιγκρής, 1996, όπ.π., βλ. σημ. 26, παρ. 3.1.5. και 4.4.3. και παρακάτω βλ. παρ. 8.

είναι ευάλωτες στο βιασμό.[48] Ωστόσο, όλες οι γυναίκες δεν είναι το ίδιο ευάλωτες.

Οι Katz και Mazur,[49] βασιζόμενοι σε υποθέσεις βιασμού που είχαν αναφερθεί στην αστυνομία, διαπίστωσαν ότι τα δημογραφικά χαρακτηριστικά που συνδέονται περισσότερο με την αύξηση των πιθανοτήτων βίαιης σεξουαλικής θυματοποίησης είναι: i) *το φύλο*: οι γυναίκες αντιμετωπίζουν σημαντικά μεγαλύτερο κίνδυνο σε σχέση με τους άνδρες, ii) *η ηλικία*: οι έφηβοι (13 έως 19 ετών) και οι νεαροί ενήλικες (κάτω των 25 ετών) είναι ομάδες υψηλού κινδύνου, σε σχέση με τα παιδιά και τους ώριμους ενήλικες (άνω των 25 ετών), iii) *η φυλή*: οι μαύροι κάθε ηλικίας αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο σε σχέση με τους λευκούς, iv) *η γαμική θέση*: οι ανύπαντρες γυναίκες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο, σε σχέση με τις παντρεμένες, v) *η κοινωνικο-οικονομική θέση*: οι γυναίκες των κατώτερων τάξεων αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο, σε σχέση με τις γυναίκες των μέσων και ανώτερων, και vi) *η απασχόληση*: όλες οι γυναίκες ανεξάρτητα από την απασχόλησή τους είναι ευάλωτες στο βιασμό· ωστόσο, οι φοιτήτριες φαίνεται να διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο.[50]

Έχει υποστηριχθεί ότι οι γυναίκες που ανήκουν στις κατώτερες κοινωνικο-οικονομικές τάξεις αντιμετωπίζουν σημαντικά μεγαλύτερο κίνδυνο να βιαστούν, σε σχέση με τις γυναίκες των μέσων και ανώτερων τάξεων.[51] Ωστόσο, αφού οι περισσότερες μελέτες βασίζονται σε υποθέσεις βιασμού που έχουν αναφερθεί στην αστυνομία, μπορεί να δικαιολογηθεί η υπόθεση ότι οι περισσότεροι μη-αναφερόμενοι βιασμοί έχουν ως θύματα λευκές γυναίκες, που ανήκουν στα μεσαία στρώματα και ότι το συγκεκριμένο έγκλημα αφορά όλες τις κοινωνικές τάξεις.[52]

Επίσης, έχει υποστηριχθεί ότι τα θύματα που ανήκουν στις κατώτερες κοινωνικές τάξεις αναφέρουν συχνότερα το έγκλημα στην αστυνο-

---

48. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26.

49. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26.

50. Συνεπώς, μια σφαιρική περιγραφή του θύματος βιασμού, σύμφωνα με τους Katz και Mazur, είναι η εξής: νεαρή, μαύρη και ανύπαντρη γυναίκα, προερχόμενη από τις χαμηλότερες κοινωνικο-οικονομικές τάξεις και η οποία ακόμη παρακολουθεί κάποιο σχολείο.

51. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26, σ. 42.

52. DeFrancis V., 1969, *Protecting the child victim of sex crimes committed by adults. Final Report*, Denver, The American Humane Association, Children's Division. Weis και Borges, 1973, όπ.π., βλ. σημ. 45.

μία, σε σύγκριση με τα θύματα των μεσαίων και ανώτερων.[53] Μια πιθανή εξήγηση αυτού του γεγονότος είναι ότι τα θύματα αυτά έχουν τα οικονομικά, καθώς και άλλα μέσα για να ξεπεράσουν την κρίση χωρίς να εμπλακούν στη δυσάρεστη περιπέτεια των ποινικών διαδικασιών.

Τα περισσότερα θύματα των ανώτερων κοινωνικο-οικονομικών τάξεων αναφέρουν το βιασμό τους σε ιδιωτικούς γιατρούς, οι οποίοι δεν υποχρεούνται να αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία.[54] Μια έρευνα σε ιδιωτικούς γιατρούς αποκάλυψε ότι η πλειοψηφία (57%) των θυμάτων, που τους προσφέρθηκε ιδιωτική ιατρική φροντίδα, ανέφεραν στην αστυνομία τις σεξουαλικές επιθέσεις που είχαν δεχθεί.[55] Σ' ένα άλλο 15% των υποθέσεων, αυτή η πληροφορία ήταν άγνωστη στο γιατρό και αναμφίβολα ένα σημαντικό ποσοστό των θυμάτων αυτής της κατηγορίας είχε αναφέρει το έγκλημα στην αστυνομία.

Ανακεφαλαιώνουμε τονίζοντας ότι τα εμπειρικά στοιχεία αποκαλύπτουν ότι οι γυναίκες όλων των κοινωνικο-οικονομικών τάξεων είναι ευάλωτες στο βιασμό. Ωστόσο, οι περισσότεροι μη-αναφερόμενοι βιασμοί περιλαμβάνουν θύματα που ανήκουν στις κατώτερες.[56] Τα θύματα αυτά, στις επίσημες στατιστικές, φαίνονται να αποτελούν ομάδα υψηλού κινδύνου σεξουαλικής θυματοποίησης.

Είναι δύσκολο να πούμε με σιγουριά ποια είναι πραγματικά η ηλικιακή ομάδα του υψηλότερου κινδύνου, και αυτό γιατί υπάρχουν πολλές υποθέσεις βιασμού οι οποίες δεν αναφέρονται στην αστυνομία. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, γιατί οι ώριμοι ενήλικες[57] και τα παιδιά[58] αποκρύπτουν περισσότερο τη θυματοποίησή τους, σε σχέση με τους έφηβους και τους νεαρούς ενήλικες. Αυτό που μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα, βασιζόμενοι στις υποθέσεις που έχουν αναφερθεί στην

---

53. Kupperstein L., 1971, «Treatment and rehabilitation of deliquent youth», *Acta Criminologica*, τόμ. iv, σ. 11.

54. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26, σ. 42.

55. McGuire L.S. και M. Stern, 1976, «Survey of incidence of and physicians' attitudes toward sexual assault», *Public Health Reports*, τόμ. 91ος, τεύχ. 2ο, σ. 103-109.

56. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26, σ. 43.

57. Hursch C.J. και J. Selkin, 1974, *Rape prevention research project.* Mimeographed Annual Report of the Violence Research Unit, Division of Psychiatric Service, Department of Health and Hospitals, Denver. Ennis P.H., 1967a, *Criminal victimization in the United States*, A report of a national survey. Field surveys II, President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice, Washington, D.C., U.S. Government Printing Office.

58. Landis J.T., 1956, «Experiences of 500 children with adult sexual deviation», *Psychiatric Quarterly Supplement*, τόμ. 30ός, σ. 91-109.

αστυνομία, είναι ότι οι έφηβοι και οι νεαροί ενήλικες είναι εκείνες οι ηλικιακές ομάδες που διατρέχουν το μεγαλύτερο κίνδυνο βίαιης σεξουαλικής θυματοποίησης.

Ωστόσο, το παραπάνω συμπέρασμα είναι αμφίβολης εγκυρότητας και ενδεχομένως να προκύπτει από την τάση των θυμάτων αυτών των ηλικιακών ομάδων να αναφέρουν με μεγαλύτερη ευκολία το βιασμό τους στην αστυνομία. Σύμφωνα με τον Schultz,[59] στο 24% των υποθέσεων βιασμού που αναφέρονται στην αστυνομία τα θύματα είναι παιδιά κάτω των 14 ετών.

Έρευνες που στηρίχθηκαν σε υποθέσεις βιασμού που αναφέρθηκαν στην αστυνομία έχουν δείξει ότι γυναίκες όλων των ηλικιών –από 5 μηνών έως 91 ετών– έχουν αναφερθεί ως θύματα βιασμού.[60] Μολονότι κάθε γυναίκα είναι ευάλωτη στη σεξουαλική βία, βρέθηκε ότι οι ηλικίες μεγαλύτερου κινδύνου είναι η εφηβεία (13 έως 17 ετών) έως και το τέλος της νεαρής ενήλικης περιόδου της ζωής του ατόμου (18 έως 24 ετών).[61]

Μια άλλη έρευνα,[62] η οποία στηρίχθηκε σε 100 υποθέσεις βιασμού που είχαν αναφερθεί στα αστυνομικά τμήματα της Κομητείας του Dade των ΗΠΑ σ' ένα διάστημα δεκατεσσάρων μηνών,[63] απέδειξε ότι τα θύματα που ανέφεραν το έγκλημα στην αστυνομία είχαν μέση ηλικία 23,2 έτη. Αναλυτικότερα, το 47% των θυμάτων ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα από 10 έως 19 ετών και το 32% ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα από 20 έως 29 ετών. Μόνο το 2% των θυμάτων βρέθηκε να είναι ηλικίας κάτω των 10 ετών, ενώ μόνο το 3% ήταν άνω των 50. Το νεαρότερο θύμα βρέθηκε να είναι 6 ετών. Τέλος, οι συχνότερες ηλικίες ήσαν τα 13 και τα 14 έτη και αντιπροσώπευαν το 8% και 9% του συνόλου των θυμάτων, αντίστοιχα.

Αποκαλυπτικά, επίσης, είναι τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας που αφορούν τη φυλή του θύματος. Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι, από τις 100 γυναίκες που ανέφεραν το βιασμό τους στην αστυνομία οι 64 ανήκαν στη μαύρη φυλή και ότι οι περισσότεροι απ' αυτούς είχαν λάβει χώρα σε συνοικίες που κατοικούσαν αποκλειστικά άτομα αυτής της φυλής. Επίσης, βρέθηκε ότι κατά το χρονικό διάστημα της διά-

---

59. Schultz L., 1977, «The child as a sex victim: Socio-legal perspectives», στο L. Schultz (ed.), *Rape victimology*, Springfield, Illinois, USA, κεφ. 15ο, σ. 258.

60. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26.

61. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26.

62. Schiff, 1969, όπ.π., βλ. σημ. 46.

63. Το χρονικό διάστημα ήταν από τον Οκτώβριο του 1966 έως το Δεκέμβριο του 1967.

πραξης του βιασμού, μόνο 20 από τα 100 θύματα ήσαν παντρεμένα, ενώ τα υπόλοιπα 80 ήσαν άγαμα. Κατά το χρόνο διεξαγωγής της έρευνας βρέθηκε ότι τα 48 θύματα ήσαν παντρεμένα και τα 42 ήσαν άγαμα. Τα 41 από τα θύματα είχαν ένα ή περισσότερα παιδιά. Τα 7 από τα παραπάνω θύματα ήσαν άγαμα και τα παιδιά τους ήσαν εκτός γάμου. Τέλος, οι 7 από τις 100 γυναίκες διατηρούσαν τον παρθενικό τους υμένα πριν τη διάπραξη του βιασμού. Η μικρότερη απ' αυτές ήταν 6 ετών και η μεγαλύτερη 19.

Όσον αφορά το βαθμό τραυματισμού του θύματος, η παραπάνω έρευνα[64] βρήκε ότι το 38% του συνόλου των θυμάτων έφεραν εμφανή σημάδια σωματικού τραυματισμού. Πιο συγκεκριμένα, το 21% των θυμάτων είχαν γενικευμένα τραύματα που ήσαν πιο έντονα στην περιοχή του λαιμού και του κρανίου. Το 10% παρουσίαζαν τοπικά τραύματα στην ευρύτερη κολπική περιοχή. Τέλος, το 7% των θυμάτων παρουσίαζαν ένα συνδυασμό τοπικών και γενικευμένων τραυμάτων. Όλα τα γενικευμένα τραύματα είχαν προέλθει από την πάλη του θύματος με το δράστη, ενώ όλα τα τοπικά τραύματα ήσαν απόρροια της σεξουαλικής επαφής. Ο μέσος όρος της ηλικίας των τραυματισμένων θυμάτων ήταν 24,8 έτη και οι ηλικίες αυτές άρχιζαν από τα 6 έτη και κατέληγαν στα 57, δηλαδή περιελάμβαναν όλες τις ηλικίες του δείγματος.

Όσον αφορά το ποινικό παρελθόν των θυμάτων βιασμού, ο Amir,[65] μελετώντας 646 υποθέσεις βιασμού που είχαν αναφερθεί στα αστυνομικά τμήματα της Philadelphia των ΗΠΑ, διαπίστωσε ότι το 19% του συνόλου των θυμάτων είχαν συλληφθεί τουλάχιστον μία φορά από την αστυνομία, κατά το παρελθόν. Το 56% των θυμάτων αυτής της κατηγορίας βρέθηκε ότι είχαν συλληφθεί για διάπραξη κάποιου σεξουαλικού εγκλήματος.

Από την παραπάνω έρευνα, βρέθηκε επίσης ότι στους 217 βιασμούς, από το σύνολο των 646 υποθέσεων, είτε ο δράστης είτε το θύμα είχαν κάνει χρήση αλκοολούχων ποτών. Επίσης, βρέθηκε ότι στο 63% των παραπάνω υποθέσεων τόσο ο δράστης όσο και το θύμα είχαν κάνει χρήση αλκοόλ.[66] Η χρήση αλκοόλ βρέθηκε να συσχετίζεται έντονα με την άσκηση βίας, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που μόνο ο δράστης είχε καταναλώσει τέτοιου είδους τοξικές ουσίες.

---

64. Schiff, 1969, όπ.π., βλ. σημ. 46.
65. Amir, 1971, όπ.π., βλ. σημ. 33, σ. 63-65.
66. Amir, 1971, όπ.π., βλ. σημ. 33, σ. 63-65.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα έρευνα[67] διεξήχθη στο Νέο Δελχί των Ινδιών και είχε ως στόχο να περιγράψει τα βασικά χαρακτηριστικά των υποθέσεων βιασμού που αναφέρονται στα διάφορα αστυνομικά τμήματα. Η έρευνα αυτή στηρίχθηκε σε 1.244 υποθέσεις βιασμού οι οποίες προέρχονταν από τα αστυνομικά τμήματα του Νέου Δελχί και αφορούσαν τη χρονική περίοδο των ετών από το 1960 έως το 1984. Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν 85 συνεντεύξεις σε θύματα και 56 σε δράστες βιασμού.

Από τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας προέκυψε ότι τα 4/5 των υποθέσεων είχαν διαπραχθεί από έναν και μόνο δράστη, ενώ στο υπόλοιπο 1/5 οι δράστες ήσαν δύο ή και περισσότεροι. Η ηλικιακή ομάδα του υψηλότερου κινδύνου για τα θύματα ήταν οι ηλικίες από 12 έως 16 ετών. Τόσο τα θύματα όσο και οι δράστες των περισσότερων υποθέσεων προέρχονταν από τα χαμηλότερα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα. Τέλος, βρέθηκε ότι τα περισσότερα από τα θύματα υπέφεραν από σωματικά και ψυχολογικά τραύματα, μετά την τέλεση του εγκλήματος.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά δομούν το προφίλ των θυμάτων βιασμού που αναφέρουν το περιστατικό στην αστυνομία. Όμως, η παραπάνω εικόνα δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, και αυτό γιατί τα θύματα βιασμού που αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία δεν αντιπροσωπεύουν το σύνολο των θυμάτων. Θα μπορούσε κάποιος να υποθέσει ότι η πραγματική εικόνα του θύματος είναι τελείως διαφορετική από αυτή που παρουσιάστηκε παραπάνω και πως η διαστρέβλωσή της οφείλεται στις υποθέσεις που δεν αναφέρονται στην αστυνομία και οι οποίες μεροληπτούν σε βάρος της αξιοπιστίας του δείγματος. Συνεπώς, οι υποθέσεις σεξουαλικής βίας που συγκροτούν το σκοτεινό αριθμό της συγκεκριμένης μορφής εγκληματικότητας επιδρούν καθοριστικά στην παραμόρφωση της πραγματικής εικόνας των θυμάτων σεξουαλικής βίας.

4. ΤΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

«... η επίδραση της κοινωνικής θέσης, κατά τα στάδια της διακριτικής ευχέρειας των διαδικασιών του δικαστηρίου, είναι τόσο μεγάλη έτσι

67. Veeraraghavan V., 1987, *Rape and victims of rape*, New Delhi, India, Northern Book Centre.

ώστε να αποκλείονται συστηματικά τα μέλη των μέσων και ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων από τις επίσημες στατιστικές του βιασμού».[68]

Βασιζόμενοι στις αναφερόμενες στην αστυνομία υποθέσεις, βλέπουμε ότι το θύμα και ο δράστης σεξουαλικής βίας συνδέονται στενά αναφορικά με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Όπως ακριβώς και το θύμα, ο δράστης του βιασμού είναι κατά κύριο λόγο νεαρός (ηλικίας 15 έως 24 ετών), ανύπαντρος, μαύρος άνδρας που προέρχεται από τις κατώτερες κοινωνικο-οικονομικές τάξεις.[69]

Πιο συγκεκριμένα, ο Amir,[70] μελετώντας τις υποθέσεις βιασμού που αναφέρθηκαν στα αστυνομικά τμήματα της Philadelphia, βρήκε ότι το 90% των βιαστών ανήκαν στις κατώτερες κοινωνικο-οικονομικές τάξεις και ότι το 82% ήσαν μαύροι, γεγονός που τον οδήγησε στη διατύπωση της άποψης ότι το έγκλημα του βιασμού συνδέεται με τη «χαμηλής τάξης νέγρικη υπο-κουλτούρα».

Η ομάδα των βιαστών αποτελείται από άτομα όλων των επαγγελματικών κατηγοριών, από άνεργους έως και άτομα που ασκούν εξουσία.[71] Οι φεμινιστές εγκληματολόγοι[72] έχουν υποστηρίξει ότι ο βιαστής είναι ο άνθρωπος της διπλανής πόρτας. Αντίθετα, η μελέτη του Amir[73] κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πολλοί βιαστές δεν είναι αθώα άτομα, αλλά σχεδόν οι μισοί (49%) έχουν τουλάχιστον μία προηγούμενη σύλληψη,[74] μολονότι η σύλληψη αυτή δεν είναι σε μεγάλο ποσοστό για

---

68. Rabkin J.G., 1979, «The epidemiology of forcible rape», *American Journal of Orthopsychiatry*, τόμ. 49ος, σ. 634-647.

69. Svalastoga K., 1962, «Rape and social structure», *Pacific Sociological Review*, τόμ. 5ος, σ. 48-53. Katzenbach N., 1967, *The challenge of crime in a free society*. A Report by the President's Commission on Law Enforcement and the Administration of Justice, Washington, D.C., U.S. Government Printing Office. Eisenhower M.S., 1969, *To establish justice, to insure domestic tranquility*. Final Report of the National Commission on Causes and Prevention of Violence, Washington, D.C., U.S. Government Printing Office. McDonald J.M., 1971, *Rape offenders and their victims*, Springfield, III.: Thomas. Amir, 1971, όπ.π., βλ. σημ. 33.

70. Amir, 1971, όπ.π., βλ. σημ. 33.

71. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26.

72. Brownmiller S., 1975, *Against our will. Women and rape*, New York, Bantam Books. Medea A. και K. Thompson, 1974, *Against rape: A survival manual for women: How to cope with rape physically and emotionally*, New York, Farrar, Straus & Girraux.

73. Amir, 1971, όπ.π., βλ. σημ. 33.

74. Ο Amir διαπίστωσε ότι στο 9% του συνόλου των περιπτώσεων βιασμού που ο δράστης τους είχε ποινικό παρελθόν ο βιαστής είχε συλληφθεί από την αστυνομία τουλάχιστον μία φορά, κατά το παρελθόν, για διάπραξη βιασμού.

σεξουαλικό έγκλημα. Από άλλη έρευνα[75] βρέθηκε ότι το παραπάνω ποσοστό είναι 57,9%, ενώ η έρευνα της Svalastoga[76] απέδειξε ότι το 67% των βιαστών που φτάνουν στο ακροατήριο έχουν ποινικό παρελθόν.

Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι οι βιαστές, οι οποίοι τελικά εμπλέκονται στις διαδικασίες του ποινικού συστήματος, δεν προέρχονται από τις μέσες και ανώτερες κοινωνικο-οικονομικές τάξεις, και αυτό διότι οι τάξεις αυτές διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα συγκάλυψης της υπόθεσης και συμβιβασμού με το θύμα. Επίσης, προκύπτει ότι οι βιαστές που έχουν οποιοδήποτε ποινικό παρελθόν είναι πιθανότερο να εμπλακούν στους μηχανισμούς του ποινικού συστήματος, σε σχέση μ' αυτούς που δεν είχαν απασχολήσει στο παρελθόν τις διωκτικές αρχές. Αυτό συμβαίνει γιατί ο συγκεκριμένος βιαστής ανταποκρίνεται στο κυρίαρχο στερεότυπο της σεξουαλικής βίας.

Από την έρευνα της Schiff[77] βρέθηκε ότι για τη διάπραξη 100 βιασμών είχαν κατηγορηθεί 239 άτομα. Η παραπάνω αναντιστοιχία ανάμεσα στον αριθμό των βιασμών και τον αριθμό των κατηγορουμένων δικαιολογείται από το γεγονός ότι το 42% των υποθέσεων του δείγματος της έρευνας ήσαν βιασμοί που είχαν τελεσθεί από περισσότερους από έναν δράστες. Από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι υπήρχαν 181 κατηγορούμενοι για ομαδικούς και 58 για απλούς (ατομικούς) βιασμούς. Από τους 181 κατηγορούμενους για ομαδικό βιασμό, οι 31 ήσαν άτομα που ανήκαν στη λευκή φυλή, ενώ οι υπόλοιποι 150 ανήκαν στη μαύρη. Οι αντίστοιχοι αριθμοί για τους απλούς βιασμούς ήσαν 19 και 39. Οι 36 ομαδικοί βιασμοί διαπράχθηκαν από μαύρους, οι 5 από λευκούς, ενώ ένας ομαδικός βιασμός έλαβε χώρα με τη συνέργεια δύο μαύρων και ενός λευκού.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η εικόνα σχετικά με το μέσο βιαστή, που προκύπτει από την ανάλυση των επίσημων στατιστικών της αστυνομίας, είναι μεροληπτική και μακριά από την πραγματικότητα. Αξιόπιστα και έγκυρα συμπεράσματα σχετικά με τα χαρακτηριστικά του μέσου βιαστή μπορούν να προκύψουν μόνο από έρευνες θυματολογικού περιεχομένου σε αντιπροσωπευτικά δείγματα του ευρύ-

---

75. Mohr J.W., 1965, «Rape and attempted rape», στο *Sexual behavior and the criminal law. Part III, A preliminary report.* Mimeographed, from the Forensic Clinic, Torondo Psychiatric Hospital, σ. 24.

76. Svalastoga, 1962, όπ.π., βλ. σημ. 69.

77. Schiff, 1969, όπ.π., βλ. σημ. 46.

τερου πληθυσμού, οι οποίες δεν είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις παραμορφώσεις που προκαλούν τα τεράστια ποσοστά του σκοτεινού αριθμού της σεξουαλικής εγκληματικότητας.

5. ΤΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Στην παράγραφο αυτή θα γίνει μια προσπάθεια σκιαγράφησης του πορτραίτου των υποθέσεων σεξουαλικής βίας οι οποίες φτάνουν στη γνώση της αστυνομίας. Προκαταβολικά θα πρέπει να σημειωθεί ότι η εικόνα που θα παρουσιαστεί δεν ανταποκρίνεται στην πραγματική εικόνα του φαινομένου, λόγω του τεράστιου σκοτεινού αριθμού που παρουσιάζουν τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας.[78]

Ο Amir[79] διαπίστωσε ότι στο 85,1% των υποθέσεων βιασμού που γίνονται γνωστές στην αστυνομία ασκείται κάποιο είδος βίας, όπως για παράδειγμα χτυπήματα, προσπάθεια πνιγμού κ.λπ.. Επίσης, απέδειξε ότι το 1/3 των υποθέσεων σεξουαλικής βίας λαμβάνουν χώρα στο σπίτι του θύματος, το 71% είναι προσχεδιασμένες, το 53% διαπράττονται το Σαββατοκύριακο, με ημέρα αιχμής το Σάββατο και ώρες υψηλού κινδύνου από 20:00 έως 02:00. Επιπλέον, διαπίστωσε ότι τόσο οι μαύροι δράστες όσο και τα μαύρα θύματα σεξουαλικής βίας είναι τέσσερις φορές περισσότερα από την αναλογία του μαύρου πληθυσμού στην πόλη της Philadelphia.

Από την έρευνα της Schiff,[80] σε δείγμα 100 υποθέσεων βιασμού, βρέθηκε ότι στις 7 περιπτώσεις το έγκλημα του βιασμού συνοδευόταν από κλοπή, στις 3 από τις παραπάνω υποθέσεις η κλοπή ήταν το βασικό κίνητρο, ενώ στις υπόλοιπες 4 ήταν ο βιασμός. Επίσης, βρέθηκε ότι στο 33% των περιπτώσεων ο δράστης και το θύμα ήσαν γνωστοί πριν από τη διάπραξη του σεξουαλικού εγκλήματος. Μάλιστα, στο 4% του συνόλου των υποθέσεων ο δράστης και το θύμα ήσαν συγγενείς. Στο υπόλοιπο 67% των περιπτώσεων ο δράστης και το θύμα ήταν εντελώς άγνωστοι.

Από την παραπάνω έρευνα προέκυψε, επίσης, ότι το 37% του συνόλου των υποθέσεων έλαβε χώρα μέσα σε αυτοκίνητο ή στα πλαίσια της άμεσης γειτονιάς του θύματος, το 22% στο σπίτι του θύματος ή στα πλαίσια της ευρύτερης γειτονιάς του, το 11% στην περιοχή που κατοι-

78. Τσιγκρής, 1996, όπ.π., βλ. σημ. 26.
79. Amir, 1971, όπ.π., βλ. σημ. 33.
80. Schiff, 1969, όπ.π., βλ. σημ. 46.

κούσε ο δράστης, το 6% σε διάφορα εγκαταλελειμμένα κτίρια και τέλος το υπόλοιπο 24% των υποθέσεων έλαβε χώρα σε διάφορες δημόσιες ερημικές τοποθεσίες.

Επιπλέον, βρέθηκε ότι από το σύνολο των υποθέσεων που αναφέρθηκαν στην αστυνομία στο 19% δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη και συνεπώς μπήκαν στο αρχείο ως αβάσιμες. Στο 36% των υποθέσεων υπήρξε σύλληψη κάποιου ύποπτου, ενώ στο υπόλοιπο 45% η υπόθεση δε διαλευκάνθηκε. Τα 6 από τα 100 θύματα αποφάσισαν να αποσύρουν την καταγγελία τους και συνεπώς έπαυσε οριστικά η ποινική δίωξη του εγκλήματος. Τέλος, βρέθηκε ότι στο 10% των υποθέσεων που έφτασαν στο ακροατήριο οι 12 κατηγορούμενοι κρίθηκαν ένοχοι, και από αυτούς οι 3 καταδικάστηκαν σε ποινή ισόβιας κάθειρξης.[81]

Από την έρευνα των Kerstetter και Van Winkle,[82] η οποία διεξήχθη σ' ένα τυχαίο δείγμα 587 υποθέσεων σεξουαλικής βίας που είχαν αναφερθεί στα αστυνομικά τμήματα του Chicago κατά τη διάρκεια του έτους 1981, βρέθηκε ότι οι 364 (62%) ήσαν υποθέσεις στις οποίες ο δράστης και το θύμα ήσαν άγνωστοι μεταξύ τους, ενώ στις υπόλοιπες 223 (38%) ήσαν γνωστοί. Επίσης, βρέθηκε ότι το 21% των 364 υποθέσεων σεξουαλικής βίας μεταξύ αγνώστων περιελάμβαναν λευκά θύματα, ενώ στο υπόλοιπο 79% τα θύματα ανήκαν στη μαύρη φυλή. Ακόμη, βρέθηκε ότι το 15% των υποθέσεων ήσαν διαφυλετικές και ο δράστης ανήκε στη μαύρη, ενώ το θύμα στη λευκή φυλή. Μόνο στο 6% του συνόλου των υποθέσεων, τόσο ο δράστης όσο και το θύμα ανήκαν στη λευκή φυλή. Η ίδια σχεδόν εικόνα παρατηρήθηκε και στις υποθέσεις σεξουαλικής βίας μεταξύ γνωστών.

Μια ιδιαίτερη και πολύ ενδιαφέρουσα κατηγορία υποθέσεων αποτελούν οι περιπτώσεις διαφυλετικής σεξουαλικής βίας, και αυτό γιατί παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στις πρακτικές αναφοράς τους στην αστυνομία, ανάλογα με τη φυλετική τους σύνθεση. Έχει παρατηρηθεί ότι σχεδόν όλες οι υποθέσεις αυτού του τύπου που φτάνουν στη γνώση της αστυνομίας περιλαμβάνουν μαύρους δράστες –ή δράστες που ανήκουν σε άλλες μειονότητες– οι οποίοι έχουν επιτεθεί σε λευκές γυναίκες.[83]

---

81. Schiff, 1969, όπ.π., βλ. σημ. 46.

82. Kerstetter W.A. και B. Van Winkle, 1990, «Who decides? A study of the complainant's decision to prosecute in rape cases», *Criminal Justice and Behavior*, τόμ. 17ος, τεύχ. 3ο.

83. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26.

Σύμφωνα με τους Katz και Mazur,[84] ελάχιστες υποθέσεις σεξουαλικής βίας στις οποίες εμπλέκονται λευκοί δράστες και θύματα που ανήκουν σε μια μειονοτική φυλή έχουν αναφερθεί στην αστυνομία. Ερευνητικά στοιχεία αποκαλύπτουν ότι όταν λευκοί άνδρες επιχειρούν επίθεση σε μαύρες γυναίκες, το μαύρο θύμα σπάνια αναφέρει το έγκλημα στην αστυνομία.[85] Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα λευκά θύματα αναφέρουν συχνότερα το διαφυλετικό έγκλημα στην αστυνομία απ' ό,τι τα θύματα που ανήκουν σε κάποια μειονότητα.

Ο Amir[86] διαπίστωσε ότι περίπου 7% του συνόλου των υποθέσεων του δείγματος της έρευνάς του ήσαν διαφυλετικές. Πιο συγκεκριμένα, βρήκε ότι το 4,2% των υποθέσεων περιελάμβαναν μαύρους δράστες και λευκά θύματα, ενώ στο 2,6% των περιπτώσεων οι δράστες ήσαν λευκοί και τα θύματα μαύρα.

Ο LaFree,[87] μελετώντας τα αποτελέσματα των κυριότερων ερευνών που στηρίχθηκαν στα στοιχεία των επίσημων αστυνομικών στατιστικών, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι βιασμοί λευκών γυναικών από μαύρους δράστες είναι κατά πολύ περισσότεροι και ότι έχουν παρουσιάσει μια αξιοσημείωτη αύξηση κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, σε σχέση με τους βιασμούς μαύρων γυναικών από λευκούς δράστες. Αρκετοί συγγραφείς[88] έχουν υποστηρίξει ότι αυτό συμβαίνει γιατί τα μαύρα θύματα σεξουαλικής βίας είναι λιγότερο πιθανό να αναφέρουν ένα διαφυλετικό βιασμό στην αστυνομία, σε σχέση με τα λευκά θύματα. Με τα παραπάνω συνηγορούν και άλλα ερευνητικά στοιχεία, σύμφωνα με τα οποία από τις 100 υποθέσεις σεξουαλικής βίας που είχαν αναφερθεί στην αστυνομία οι 17 ήσαν διαφυλετικές.[89] Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι στις 15 περιπτώσεις ο δράστης ήταν μαύρος, ενώ στις υπόλοιπες 2 ήταν λευκός.

---

84. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26.

85. Ennis, 1967a, όπ.π., βλ. σημ. 57.

86. Amir, 1971, όπ.π., βλ. σημ. 33.

87. LaFree G.D., 1982, «Male power and female victimization: Toward of a theory of interracial rape», *American Journal of Sociology*, τόμ. 88ος, τεύχ. 2ο.

88. Curtis L.A., 1976, «Rape, race and culture: Some speculations in search of a theory», στο M.J. Walker και S.L. Brodsky (eds.), *Sexual assault.* Holmstrom L.L. και A.W. Burgess, 1978, *The victim of rape: Institutional reactions*, New York, Wiley-Intersciense.

89. Schiff, 1969, όπ.π., βλ. σημ. 46.

Ωστόσο, ο LaFree,[90] μελετώντας τα συμπεράσματα των θυματολογικών ερευνών των τελευταίων ετών, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η παραπάνω υπόθεση είναι αμφίβολης εγκυρότητας. Αυτό συμβαίνει, γιατί τα αποτελέσματα των θυματολογικών ερευνών, που διεξήχθησαν το χρονικό διάστημα από το 1973 έως το 1977, έδειξαν ότι οι βιασμοί λευκών γυναικών από μαύρους δράστες ήσαν 10 φορές περισσότεροι από τους βιασμούς μαύρων γυναικών από λευκούς δράστες. Τα παραπάνω αποτελέσματα είναι κατά πολύ πιο έγκυρα από εκείνα των ερευνών που στηρίζονται στις επίσημες στατιστικές της αστυνομίας, και αυτό γιατί στηρίζονται σε αντιπροσωπευτικά δείγματα του ευρύτερου πληθυσμού και όχι μόνο στις υποθέσεις που αναφέρθηκαν στα αστυνομικά τμήματα. Φυσικά, και στις θυματολογικές έρευνες υπάρχει σημαντική πιθανότητα λάθους, γιατί οι παράγοντες που αποτρέπουν τα θύματα να αναφέρουν το βιασμό τους στην αστυνομία μπορούν να λειτουργούν αποτρεπτικά και στο να τον αναφέρουν στους συνεντευκτές της θυματολογικής έρευνας. Όμως, οι πιθανότητες λάθους σ' αυτού του είδους τις έρευνες είναι σημαντικά μικρότερες.

Από την άλλη μεριά, σημαντικές είναι και οι ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν οι απόπειρες σε σχέση με τα τετελεσμένα περιστατικά, ως προς τις πρακτικές αναφοράς τους στις διωκτικές αρχές. Σύμφωνα με τα στοιχεία του FBI για το έτος 1975, το 26% όλων των βιασμών που αναφέρθηκαν στην αστυνομία ήσαν απόπειρες.[91] Το Denver Anti-Crime Council, έχοντας μελετήσει όλες τις αναφερόμενες στην αστυνομία υποθέσεις σεξουαλικής επίθεσης ανάμεσα στα έτη 1970 και 1972, βρήκε ότι στο 1/3 των υποθέσεων (304 στις 915 υποθέσεις) οι γυναίκες είχαν καταφέρει να αντισταθούν επιτυχημένα στη σεξουαλική επίθεση.[92] Οι Schulz και DeSavage[93] απέδειξαν ότι το 70% των υποθέσεων σεξουαλικής επίθεσης που δεν είχαν αναφερθεί στην αστυνομία ήσαν απλές απόπειρες.

Από τα παραπάνω βγαίνει το συμπέρασμα ότι υπάρχει ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό αποπειρών που δεν αναφέρεται στην αστυνομία και

---

90. LaFree, 1982, όπ.π., βλ. σημ. 87.

91. Federal Bureau of Investigation, 1976, *Crime in the United States.* Uniform Crime Reports, 1975, Washington, D.C., U.S. Government Printing Office.

92. Selkin J., 1975, «Rape: When to fight back», *Psychology Today*, σ. 74.

93. Schultz L.G. και J. DeSavage, 1977, «Rape and rape attitudes on a college campus», L.G. Schultz (ed.), *Rape victimology*, κεφ. 6ο, σ. 87.

το οποίο είναι κατά πολύ μεγαλύτερο από το ποσοστό των τετελεσμένων περιστατικών σεξουαλικής βίας για το οποίο δε λαμβάνει γνώση η αστυνομία. Αυτό συμβαίνει γιατί οι απόπειρες δε θεωρούνται από τα θύματα ως σοβαρά περιστατικά σεξουαλικής βίας που αξίζει να αναφερθούν στην αστυνομία. Έτσι, η συντριπτική πλειοψηφία των απόπειρών μένουν τελικά στο σκοτάδι και μακριά από τους μηχανισμούς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα πλευρά της φαινομενολογίας της σεξουαλικής βίας είναι η οικολογική του διάσταση. Σύμφωνα με τον Amir,[94] οι περισσότεροι βιαστές όπως και τα θύματά τους –τουλάχιστον σχετικά με τις υποθέσεις που έχουν αναφερθεί στην αστυνομία– προέρχονται από τις αστικές περιοχές, και πιο συγκεκριμένα από τα ghettos, γεγονός που οδήγησε τον συγγραφέα στο να αποκαλέσει το φαινόμενο της σεξουαλικής βίας «οικολογικά κατευθυνόμενο».

Σύμφωνα με τα στοιχεία του FBI,[95] οι γυναίκες που ζουν σε αστικές περιοχές άνω των 250.000 κατοίκων είναι τρεις φορές πιθανότερο να πέσουν θύματα σεξουαλικής βίας (πιθανότητες 100 στις 100.000) σε σχέση με τις γυναίκες των ημι-αστικών περιοχών (πιθανότητες 35 στις 100.000) και τέσσερις φορές πιθανότερο σε σχέση με τις γυναίκες των αγροτικών περιοχών (πιθανότητες 23 στις 100.000). Η παραπάνω εικόνα δεν παρουσιάζεται μόνο στα περιστατικά σεξουαλικής βίας που αναφέρονται στην αστυνομία, αλλά και σ' αυτά που δεν αναφέρονται.[96]

Η Svalastoga,[97] κάνοντας αναφορά σε μια έρευνα του Lemaire (1929-1939), διαπίστωσε ότι σε προηγούμενες εποχές οι περισσότεροι βιασμοί διαπράττονταν σε αγροτικές περιοχές. Σήμερα, η αστικοποίηση έχει σημαντική επίδραση στους ρυθμούς αύξησης των περισσότερων εγκλημάτων.[98] Σύμφωνα με τον Katzenbach,[99] είκοσι έξι (26) πόλεις με πάνω από 500.000 κατοίκους, που συγκεντρώνουν περίπου το 18% του συνο-

---

94. Amir, 1971, όπ.π., βλ. σημ. 33.

95. Federal Bureau of Investigation, 1974, *Crime in the United States.* Uniform Crime Reports, 1973, Washington, D.C., U.S.G.P.O., σ. 13.

96. Ennis, 1967a, όπ.π., βλ. σημ. 57, σ. 24.

97. Svalastoga, 1962, όπ.π., βλ. σημ. 69.

98. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26, σ. 125.

99. Katzenbach N., 1967, *The challenge of crime in a free society.* A Report by the President's Commission on Law Enforcement and the Administration of Justice, Washington, D.C., U.S. Government Printing Office.

λικού πληθυσμού του πλανήτη, εξηγούν περισσότερες από τις μισές περιπτώσεις εγκλημάτων κατά του ατόμου, οι οποίες έχουν αναφερθεί στην αστυνομία.

Ένα από τα πληρέστερα αποδεδειγμένα γεγονότα, σχετικά με τα εγκλήματα της ανθρωποκτονίας, του βιασμού, της ληστείας, της βεβαρημένης επίθεσης και της διάρρηξης, είναι ότι τις περισσότερες φορές λαμβάνουν χώρα στις παραπηγματουπόλεις των μεγάλων αστικών κέντρων.[100]

6. ΤΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΜΕ ΘΥΜΑΤΑ ΑΡΡΕΝΕΣ

Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει και για τις περιπτώσεις σεξουαλικής βίας μεταξύ ανδρών. Η απόφαση του θύματος να αναφέρει το έγκλημα στην αστυνομία είναι μια απόφαση που δύσκολα θα ληφθεί από τις γυναίκες-θύματα. Η παραπάνω απόφαση γίνεται ακόμη πιο δύσκολη για τους άνδρες.

Αναφορικά με τις υποθέσεις αυτού του τύπου, χαρακτηριστικά είναι τα στοιχεία που προέρχονται από την έρευνα του Forman.[101] Τα στοιχεία της παραπάνω έρευνας αντλήθηκαν από ένα πρόγραμμα διανοητικής υγείας των Forman και Sass.[102] Η έρευνα του Forman διεξήχθη σε δείγμα 198 περιπτώσεων βιασμού, από τις οποίες προέκυψαν 212 θύματα. Τα παραπάνω περιστατικά αναφέρθηκαν στα αστυνομικά τμήματα της Κολούμπια και της Βόρειας Καρολίνας των ΗΠΑ το χρονικό διάστημα των ετών 1978 και 1979. Η αναλογία των βιασμών σε σχέση με τον ευρύτερο πληθυσμό ήταν 8 για κάθε 10.000 κατοίκους.

Οι 12 (5,7%) από τις υποθέσεις του δείγματος ήσαν βιασμοί μεταξύ ανδρών. Η ηλικία των θυμάτων των ανδρικών βιασμών κυμαινόταν από 6 έως 43 ετών, με μέση ηλικία τα 16,6. Τα 9 (75%) θύματα ήσαν άνω των 18 ετών. Οι 7 (58%) περιπτώσεις περιελάμβαναν λευκά θύματα, ενώ οι υπόλοιπες 5 (42%) μαύρα. Στις 8 (67%) υποθέσεις οι δράστες ήσαν άγνωστοι με το θύμα. Βία ή απειλή βίας ήταν παρούσα σε όλες τις υποθέσεις βιασμού μεταξύ ανδρών, αλλά χρήση όπλου υπήρξε μόνο σε 3 περιπτώσεις που τα θύματα ήσαν ηλικίας άνω των 18 ετών. Σωματικός

---

100. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26, σ. 125.

101. Forman B.D., 1982, «Reported male rape», *Victimology*, τόμ. 7ος, σ. 235-236.

102. Forman B.D. και N.M. Sass, 1981, «Developing a rape data file for rape prevention through interagency collaboration», *Hospital & Community Psychiatry*, τόμ. 32ος, σ. 129-130.

τραυματισμός του θύματος βρέθηκε να υπάρχει μόνο σε 3 (25%) περιπτώσεις. Παρά φύση συνουσία υπήρξε σε 6 (50%) περιπτώσεις, η μία εκ των οποίων είχε διαπραχθεί με αμβλύ όργανο. Στο 25% των περιπτώσεων το θύμα είχε υποστεί πεολειχία, ενώ σ' ένα άλλο 25% πεολειχία είχε δεχθεί ο δράστης. Οι ηλικίες των δραστών κυμαίνονταν από 15 έως 50 ετών, με μέσο όρο τα 30. Μόνο 2 περιστατικά περιελάμβαναν περισσότερους από έναν δράστες και τα θύματά τους ήσαν άνω των 18 ετών. Επίσης, μόνο 2 (17%) υποθέσεις, που περιελάμβαναν θύματα άνω των 18 ετών, ήσαν διαφυλετικές. Συλλήψεις είχαν γίνει σε 8 (66,7%) από τις υποθέσεις των βιασμών με θύματα άνδρες, σε σύγκριση με τις 59 (29,5%) συλλήψεις που έγιναν στο σύνολο των 200 υποθέσεων στις οποίες τα θύματα ήσαν γυναίκες.

Στο γενικό πληθυσμό, οι βιασμοί μεταξύ ανδρών αντιπροσωπεύουν μόνο ένα μικρό ποσοστό. Δύο άλλες έρευνες[103] για το έγκλημα του βιασμού απέδειξαν ότι το 4% των θυμάτων ήσαν άνδρες, ενώ οι Hayman et al.[104] βρήκαν ότι το παραπάνω ποσοστό ήταν 5%.

Οι υποθέσεις σεξουαλικής βίας φτάνουν δυσκολότερα στη γνώση της αστυνομίας στις περιπτώσεις που τα θύματα είναι άνδρες. Μια μελέτη των Schultz και DeSavage[105] απέδειξε ότι ανάμεσα στους άρρενες φοιτητές ενός κολεγίου, ηλικίας 19 έως 24 ετών, το 30% (6 στους 20) παραδέχθηκαν –μέσω ενός ανώνυμου ερωτηματολογίου– ότι είχαν πέσει τουλάχιστον μία φορά θύματα βιασμού (20%) ή απόπειρας (10%) κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Κανένας απ' αυτούς δεν ανέφερε το έγκλημα στις αρχές. Συνεπώς, προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι υποθέσεις σεξουαλικής βίας με θύματα άνδρες δεν αναφέρονται σχεδόν ποτέ στην αστυνομία ή σε κάποιες άλλες αρχές και καλύπτονται σχεδόν ολοκληρωτικά από το σκοτεινό αριθμό.

Μολονότι το δείγμα της τελευταίας έρευνας είναι μικρό, τα αποτελέσματά της αποκαλύπτουν ότι οι ενήλικες φοιτητές είναι ευάλωτοι στη σεξουαλική βία (30%), αλλά όχι τόσο συχνά όσο οι γυναίκες (50%).

---

103. Massey J.B., C.R. Garcia και J.P. Emich, Jr., 1971, «Management of sexually assaulted females», *Obstetrics and Gynecology*, τόμ. 38ος, τεύχ. 1ο, σ. 29-36. Hursch C.J. και J. Selkin, 1974, *Rape prevention research project.* Mimeographed Annual Report of the Violence Research Unit, Division of Psychiatric Service, Department of Health and Hospitals, Denver.

104. Hayman C.R., C. Lanza, R. Fuentes και K. Algor, 1972, «Rape in the district of Columbia», *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, τόμ. 113ος, τεύχ. 1ο, σ. 91-97.

105. Schultz και DeSavage, 1977, όπ.π., βλ. σημ. 93, σ. 80.

Τέλος, από την παραπάνω έρευνα προκύπτει ότι, μολονότι και οι άνδρες βιάζονται, η πιθανότητα σεξουαλικής θυματοποίησης είναι πολύ μεγαλύτερη μεταξύ των γυναικών παρά μεταξύ των ανδρών.

7. ΟΙ ΘΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ, ΟΙ ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Από θυματολογική έρευνα, που διεξήχθη το 1965 στις ΗΠΑ σε 10.000 νοικοκυριά, βρέθηκε ότι κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους είχαν διαπραχθεί περίπου 2.100 εγκλήματα από τα οποία τα μισά δεν είχαν αναφερθεί στην αστυνομία. Μια σύγκριση ανάμεσα στα αποτελέσματα της έρευνας αυτής και στα στοιχεία των επίσημων αστυνομικών στατιστικών (Uniform Crime Report, 1965) επιχείρησε να κάνει ο Ennis,[106] προκειμένου να διαπιστώσει το μέγεθος της διάστασης που υπάρχει ανάμεσα στα επίσημα στοιχεία του εγκλήματος και στα ευρήματα των θυματολογικών ερευνών.

Από την ανάλυση αυτή βρέθηκε ότι τα ποσοστά της ανθρωποκτονίας δεν έχουν καμιά ιδιαίτερα σημαντική απόκλιση, και αυτό γιατί η ανθρωποκτονία είναι το έγκλημα που έχει τις περισσότερες πιθανότητες να αποκαλυφθεί και να αναφερθεί στην αστυνομία. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι κλοπές αυτοκινήτου που αναφέρθηκαν στην αστυνομία είναι περισσότερες από αυτές που αναφέρθηκαν στη θυματολογική έρευνα, για το έτος 1965. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι τα άτομα αναφέρουν στην αστυνομία την κλοπή του αυτοκινήτου τους και στη συνέχεια ανακαλύπτουν ότι το είχαν βάλει σε κάποια άλλη θέση ή ότι το είχε «δανειστεί» κάποιος φίλος τους. Τα άτομα αυτά μπορεί είτε να ξεχάσουν το περιστατικό κατά την ώρα της συνέντευξης είτε να έρθουν σε δύσκολη θέση και να μην το αναφέρουν.

Το σχετικά υψηλό ποσοστό των κλοπών αυτοκινήτου που αναφέρονται στην αστυνομία επιβεβαιώνει τα αποτελέσματα άλλων ερευνών οι οποίες έδειξαν ότι τα άτομα ήταν πιθανότερο να ειδοποιήσουν την αστυνομία σ' αυτές τις περιπτώσεις, σε σύγκριση με άλλα εγκλήματα. Επίσης, μπορεί να υποδηλώνει την πίστη του θύματος ότι η αστυνομία θα κάνει περισσότερα, σχετικά με μια κλοπή αυτοκινήτου, απ' ό,τι θα έκανε για κάποια άλλα εγκλήματα. Αυτό το υψηλό ποσοστό αναφοράς θα μπορούσε να ερμηνευθεί και από το γεγονός ότι αποτελεί απαραίτητη

106. Ennis P.H., 1967b, «Crime, victims, and the police», *Trans-Action*, τεύχ. 4ο, σ. 37.

προϋπόθεση, προκειμένου το θύμα να εισπράξει την αποζημίωση από την ασφαλιστική εταιρεία.

Όμως, πέρα από τις δύο παραπάνω περιπτώσεις εγκλημάτων, όπου οι δείκτες των θυματολογικών ερευνών και των επίσημων εγκληματολογικών στατιστικών συμφωνούν κατά προσέγγιση, υπάρχει και η πλειονότητα των εγκλημάτων όπου το χάσμα είναι αγεφύρωτο ανάμεσα στις δύο παραπάνω στατιστικές απεικονίσεις. Πιο συγκεκριμένα, η εντυπωσιακή διαφορά των ποσοστών αναφοράς του εγκλήματος του βιασμού, στη θυματολογική έρευνα και στις επίσημες στατιστικές, δείχνει την ιδιαιτερότητα της σεξουαλικής βίας. Τα ποσοστά του βιασμού είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερα στη θυματολογική έρευνα, σε σχέση με τις επίσημες στατιστικές. Πιο συγκεκριμένα, 42 βιασμοί βρέθηκαν στη θυματολογική έρευνα και μόνο 11 από αυτούς είχαν καταγράψει οι αστυνομικές στατιστικές.[107] Πολλές φορές η αστυνομία τείνει να υποβαθμίσει τη σοβαρότητα του περιστατικού και να το παρουσιάσει σαν μια απλή επίθεση ή να το εντάξει σε κάποια διαφορετική κατηγορία, όπως για παράδειγμα στις απλές σωματικές βλάβες.

Όσον αφορά το έγκλημα της ληστείας, η παραπάνω έρευνα έδειξε ότι είχαν διαπραχθεί 94 ληστείες και οι αστυνομικές στατιστικές είχαν καταγράψει 61. Τα παραπάνω νούμερα για τη διάρρηξη ήσαν, αντίστοιχα, 949 και 296, για την κλοπή αντικειμένου άνω των 50 δολαρίων 606 και 267 και για τη βαριά σωματική βλάβη 218 και 106.

Τα παραπάνω στοιχεία πιστοποιούν το μέγεθος της διάστασης που υπάρχει ανάμεσα στον πραγματικό όγκο της εγκληματικότητας και στον αριθμό των εγκλημάτων που τελικά καταγράφονται από τις επίσημες εγκληματολογικές στατιστικές της αστυνομίας. Η διάσταση αυτή θα πρέπει να μας κάνει επιφυλακτικούς απέναντι στις αστυνομικές στατιστικές, καθώς και απέναντι στις έρευνες που βασίζουν τα συμπεράσματά τους σε στοιχεία που προέρχονται από στατιστικές αυτού του τύπου.

Θα πρέπει, όμως, να είμαστε επιφυλακτικοί και απέναντι στα αποτελέσματα των θυματολογικών ερευνών, και αυτό γιατί ούτε σ' αυτές αναφέρονται όλα τα εγκλήματα που τα θύματα έχουν υποστεί.[108] Για παράδειγμα, τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας αναφέρονται ελάχιστα στην αστυνομία λόγω της ιδιαιτερότητάς τους. Είναι, συνεπώς, πολύ πιθανό να

107. Ennis, 1967b, όπ.π., βλ. σημ. 106.

108. Τσιγκρής, 1996, όπ.π., βλ. σημ. 26, παρ. 4.4.3., σ. 328-331.

μην αναφέρονται στο σύνολό τους και στις θυματολογικές έρευνες για τους ίδιους ακριβώς λόγους. Τα εγκλήματα που οι δράστες τους είναι γνωστά, φιλικά ή συγγενικά πρόσωπα του θύματος σπάνια αναφέρονται, ακόμη και στους συνεντευκτές των θυματολογικών ερευνών.[109] Από την άλλη μεριά, πολλά θύματα δηλώνουν ψευδώς ότι ανέφεραν το έγκλημα στην αστυνομία σε μια προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των ερευνητών και στο ιδανικό μοντέλο του θύματος.

Οι επίσημες στατιστικές, οι σχετικές με τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται πολύ προσεκτικά. Από τις στατιστικές αυτού του τύπου δεν είναι δυνατό να προκύψουν αξιόπιστα συμπεράσματα σχετικά με τα βίαια σεξουαλικά εγκλήματα, αλλά και για το σύνολο της εγκληματικότητας γενικότερα. Αυτό γιατί στην αστυνομία αναφέρεται μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου των διαπραχθέντων σεξουαλικών εγκλημάτων το οποίο φυσικά δεν είναι, ούτε θα μπορούσε να είναι, αντιπροσωπευτικό του συνόλου.

Η θυματολογική έρευνα του Kilpatrick και των συνεργατών του,[110] σε αντιπροσωπευτικό δείγμα 391 γυναικών που κατοικούσαν στην κοινότητα του Charleston των ΗΠΑ, διαπίστωσε ότι το 23% του δείγματος είχαν πέσει θύματα τετελεσμένου βιασμού.

Ο Ennis[111] προσπάθησε να εξακριβώσει την αναλογία που υπάρχει ανάμεσα στους πραγματικά διαπραττόμενους βιασμούς και σ' αυτούς που τελικά γίνονται γνωστοί στις διωκτικές αρχές. Τα αποτελέσματα της μελέτης του έδειξαν ότι για κάθε 1 αναφερόμενο βιασμό υπήρχαν 3,5 βιασμοί που δεν είχαν αναφερθεί στην αστυνομία. Με άλλα λόγια, βρέθηκε ότι το 75% των βιασμών που διαπράττονται καλύπτεται από το σκοτεινό αριθμό της εγκληματικότητας. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι το έγκλημα του βιασμού παρουσιάζει τα χαμηλότερα ποσοστά αναφοράς σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα εγκλήματα βίας.

Η Horos[112] φαίνεται να είναι περισσότερο απαισιόδοξη στις προβλέψεις της, σε σχέση με τον Ennis. Πιο συγκεκριμένα, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για κάθε 1 υπόθεση βιασμού που αναφέρεται στην

109. L.E.A.A., 1972, όπ.π., βλ. σημ. 5.

110. Kilpatrick D.G., B.E. Saunders, L.J. Veronen, C.L. Best και J.M. Von, 1987, «Criminal victimization: Lifetime prevalence, reporting to police, and psychological impact», *Crime and Delinquency*, τόμ. 33ος, σ. 479.

111. Ennis, 1967a, όπ.π., βλ. σημ. 57.

112. Horos, 1974, όπ.π., βλ. σημ. 23.

αστυνομία υπάρχουν 10 που δεν αναφέρονται. Σύμφωνα μ' αυτόν τον υπολογισμό, το 90% των διαπραττόμενων βιασμών δε γίνονται ποτέ γνωστοί στις διωκτικές αρχές. Περισσότερο απαισιόδοξη βρέθηκε να είναι η εικόνα που προκύπτει από την έρευνα στην Ελλάδα.[113] Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με την ελληνική περίπτωση, βρέθηκε ότι μόνο το 6% των υποθέσεων βιασμού φτάνουν στη γνώση της αστυνομίας, ενώ το υπόλοιπο 94% των περιπτώσεων καλύπτεται από το σκοτεινό αριθμό.[114]

Αποκαλυπτικά είναι τα αποτελέσματα της θυματολογικής έρευνας του Warshaw,[115] η οποία διεξήχθη το 1985 σ' ένα δείγμα 6.100 προπτυχιακών φοιτητριών, οι οποίες παρακολουθούσαν τα μαθήματα 32 κολεγίων των ΗΠΑ. Από τα αποτελέσματα της έρευνας βρέθηκε ότι το 25% των φοιτητριών είχαν τουλάχιστον μία εμπειρία τετελεσμένου βιασμού ή απόπειρας. Επίσης, το 84% των παραπάνω θυμάτων είχαν σχέση γνωριμίας με το δράστη. Τέλος, βρέθηκε ότι μόνο το 5% του συνόλου των θυμάτων είχαν αναφέρει το έγκλημα στην αστυνομία.

Τα αποτελέσματα μιας άλλης θυματολογικής έρευνας[116] έδειξαν ότι οι απόπειρες βιασμού που αναφέρονται στους συνεντευκτές είναι τρεις φορές περισσότερες από τους τετελεσμένους βιασμούς. Τα άτομα των διάφορων φυλετικών μειονοτήτων, καθώς και τα νεαρά άτομα, βρέθηκε να έχουν δυσανάλογα μεγάλα ποσοστά εκπροσώπησης στα συνολικά ποσοστά του βιασμού. Τα θύματα συχνά είχαν δεχτεί επίθεση είτε από περισσότερους δράστες είτε από δράστες που κρατούσαν όπλο. Επίσης, βρέθηκε ότι το έγκλημα συνήθως λαμβάνει χώρα σε ερημικές και δημόσιες τοποθεσίες. Οι περισσότερες από τις γυναίκες που είχαν δεχθεί επίθεση είτε είχαν αντισταθεί είτε είχαν επιτεθεί στο δράστη είτε είχαν επιχειρήσει να το σκάσουν προκειμένου να αποφύγουν το έγκλημα. Μόνο μια μικρή μειοψηφία θυμάτων δέχτηκαν τέτοιας έκτασης τραυματισμό, έτσι ώστε απαιτήθηκε η παραμονή τους στο νοσοκομείο για μία ή και περισσότερες ημέρες.

---

113. Τσιγκρής, 1996, όπ.π., βλ. σημ. 26.

114. Αναλυτικότερα, βρέθηκε ότι κάθε χρόνο διαπράττονται στην Ελλάδα περίπου 4.500 βιασμοί, από τους οποίους οι 270 γίνονται γνωστοί στην αστυνομία (βλ. Τσιγκρής Α., 1998, *Χωρίς συναίνεση: Εγκληματολογική και νομολογιακή προσέγγιση του βιασμού στην Ελλάδα*, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα).

115. Warshaw R., 1988, *Inever called it rape: The Ms. report on recognizing fighting and surviving date and acquaintance rape*, New York, N.Y., Ms. Foundation/Sarah Lazin Books.

116. L.E.A.A., 1972, όπ.π., βλ. σημ. 5.

Τα ποσοστά της σεξουαλικής βίας συχνά είναι πολύ δύσκολο να μετρηθούν, και αυτό λόγω της μεγάλης απροθυμίας των θυμάτων να αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία, καθώς και λόγω των πρακτικών της αστυνομίας η οποία έχει την τάση να αμφισβητεί τις μαρτυρίες τους. Μια θυματολογική έρευνα εθνικής εμβέλειας, που διεξήχθη στις ΗΠΑ, υπολόγισε ότι, κατά το έτος 1987, 1,3 στις 1000 γυναίκες, ηλικίας άνω των 12 ετών, είχαν πέσει θύματα βιασμού. Οι γυναίκες που ανήκαν σε κάποια φυλετική μειονότητα ήταν πιθανότερο να είχαν πέσει θύματα βιασμού, σε σχέση με τις γυναίκες που ανήκαν στη λευκή φυλή (πιθανότητες 1,8% και 0,5%, αντίστοιχα). Τέλος, βρέθηκε ότι το 49% των θυμάτων τετελεσμένου βιασμού γνώριζαν το βιαστή τους.[117]

Από την ίδια θυματολογική έρευνα,[118] που διεξήχθη στις ΗΠΑ στη διάρκεια των ετών από το 1973 έως το 1982, προέκυψε ότι τα θύματα βιασμού είναι γυναίκες όλων των ηλικιών, των φυλών και των οικονομικών επιπέδων. Ωστόσο, συχνότερα τα θύματα βιασμού είναι νεαρής ηλικίας, άγαμα και ανήκουν στις κατώτερες κοινωνικο-οικονομικές τάξεις. Από την άλλη μεριά, βρέθηκε ότι συνήθως οι βιαστές λειτουργούν μόνοι, δεν χρησιμοποιούν όπλο και είναι άγνωστοι με το θύμα. Επίσης, βρέθηκε ότι οι περισσότεροι βιασμοί διαπράττονται τη νύχτα καθώς και ότι οι απόπειρες βιασμού είναι περισσότερες σε σχέση με τα τετελεσμένα εγκλήματα.

Σχετικά με την αναφορά του βιασμού στην αστυνομία, η παραπάνω έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το 50% των θυμάτων απόπειρας ή τετελεσμένου βιασμού αναφέρουν το έγκλημα στις διωκτικές αρχές. Επίσης, βρέθηκε ότι οι τετελεσμένοι βιασμοί είναι κατά πολύ πιθανότερο να αναφερθούν στην αστυνομία σε σχέση με τις απόπειρες. Τέλος, τα θύματα που δε γνωρίζουν από πριν τον βιαστή τους είναι περισσότερο πρόθυμα να αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία, σε σύγκριση με τα θύματα που τον γνωρίζουν ήδη πριν από τη χρονική στιγμή τέλεσης του εγκλήματος.

Όμως, η παραπάνω έρευνα, η οποία βασίστηκε στις απαντήσεις ενός μόνο μέλους του νοικοκυριού και που δεν έθεσε κάποια συγκεκριμένη ερώτηση για τη θυματοποίηση βιασμού, αναμφίβολα δεν παρου-

---

117. Flanagan T. και K. Jemieson (eds), 1988, *Sourcebook of Criminal Justice Statistics*, U.S. Department of Justice, Bureau of Justice Statistics, Washington, D.C., U.S.G.P.O..

118. Bureau of Justice Statistics, 1985, *The crime of rape*, U.S. Department of Justice, Washington, D.C., U.S. Government Printing Office.

σίασε το φαινόμενο του βιασμού στις σωστές του διαστάσεις και δεν κάλυψε την έκταση της σεξουαλικής βίας. Έτσι, για παράδειγμα, θα μπορούσε να μην αποκαλυφθεί ένας βιασμός ο οποίος ήταν άγνωστος στο πρόσωπο που απάντησε στις ερωτήσεις των συνεντευκτών ή ένας βιασμός που το πρόσωπο το οποίο απάντησε δεν ήταν πρόθυμο να συζητήσει.

Περισσότερο αξιόπιστα στοιχεία έχουν προκύψει από άλλες μελέτες οι οποίες έχουν πάρει ως δείγμα τυχαίους πληθυσμούς γυναικών. Για παράδειγμα, το 1978 η Russell[119] πραγματοποίησε μια έρευνα σε 930 γυναίκες, κατοίκους του San Frascisco, ηλικίας άνω των 18 ετών. Από την έρευνα αυτή βρέθηκε ότι το 44% των γυναικών δήλωσαν ότι είχαν πέσει θύματα απόπειρας ή τετελεσμένου βιασμού, τουλάχιστον μια φορά, κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Μόνο το 8% του συνολικού αριθμού των βιασμών της παραπάνω έρευνας βρέθηκε ότι είχαν αναφερθεί στην αστυνομία.

Μια άλλη θυματολογική έρευνα,[120] που διεξήχθη το 1973 στην πόλη του San Diego των ΗΠΑ, φανέρωσε ότι μέσα στη χρονική διάρκεια του έτους είχαν διαπραχθεί 1.100 σεξουαλικές επιθέσεις, από τις οποίες οι 800 ήσαν απόπειρες και οι υπόλοιπες τετελεσμένα εγκλήματα. Επίσης, βρέθηκε ότι από το σύνολο των 1.100 βιασμών στην αστυνομία αναφέρθηκαν οι μισοί.

Αρκετές μελέτες, που είχαν ως δείγμα φοιτήτριες και φοιτητές κολεγίων των ΗΠΑ, αποκάλυψαν την ύπαρξη ανησυχητικών ποσοστών βιασμού. Από δύο έρευνες που διεξήχθησαν το 1957[121] και το 1977,[122] αντίστοιχα, βρέθηκε ότι το 25% των φοιτητριών ανέφεραν ότι είχαν πέσει θύματα απόπειρας ή τετελεσμένου βιασμού.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, η Koss και οι συνεργάτες της[123] διεξήγαγαν μια έρευνα σε 3.187 φοιτήτριες 32 ιδρυμάτων τα οποία

---

119. Russell D.H., 1984, *Sexual exploitation: Rape, child sexual abuse, and workplace harassment*, Beverly Hills, C.A., Saga Publications Inc.

120. L.E.A.A., 1975, *Criminal victimization surveys in 13 American Cities*. U.S. Department of Justice, U.S. Government Printing Office, σ. 202.

121. Kanin E.J., 1957, «Male aggression in dating-courtship relations», *American Journal of Sociology*, τόμ. 63ος, σ. 197-204.

122. Kanin E.J., 1984, «Date rape: Unofficial criminals and victims», *Victimology*, τόμ. 9ος, σ. 95-108.

123. Koss M.P., C.A. Gidycz και N. Wisniewski, 1987, «The scope of rape: Incidence and prevalence of sexual aggression and victimization in a national samble of higher education students», *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, τόμ. 55ος, σ. 168.

ήσαν είτε κολέγια είτε πανεπιστήμια. Το παραπάνω δείγμα ήταν προσεκτικά επιλεγμένο έτσι ώστε να είναι αντιπροσωπευτικό του συνολικού πληθυσμού. Οι φοιτήτριες ρωτήθηκαν εάν, από την ηλικία των 14 ετών, είχαν κάποια σεξουαλική εμπειρία χωρίς τη θέλησή τους. Κρίθηκε σκόπιμο να μη χρησιμοποιηθεί ο όρος βιασμός για να μη χαθούν απαντήσεις. Η έρευνα της Koss και των συνεργατών της κατέληξε στα ίδια ποσοστά μ' αυτά της έρευνας του Kanin. Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ένα ποσοστό 11,8% αποπειρών βιασμού και ένα 15,3% τετελεσμένων βιασμών. Από τα θύματα αυτά, 84% γνώριζαν το βιαστή τους και 57% των βιασμών ή των αποπειρών βιασμού είχαν λάβει χώρα σε ραντεβού.

Τα ποσοστά μη-αναφοράς έχουν βρεθεί να είναι μεγαλύτερα στις περιπτώσεις βιασμού με θύματα παιδιά. Έχει αποδειχθεί ότι το ποσοστό των σεξουαλικών επιθέσεων εναντίον παιδιών ήταν πολύ μεγαλύτερο απ' ό,τι είχαν δείξει οι μελέτες που είχαν στηριχθεί σε υποθέσεις βιασμού που είχαν αναφερθεί στην αστυνομία.[124] Αυτό γιατί, όπως έχουν δείξει αρκετές έρευνες,[125] ένα μεγάλο ποσοστό υποθέσεων βιασμού δεν αναφέρονται στην αστυνομία.

Επίσης, έχει αποδειχθεί ότι τα παιδιά τείνουν να κρατούν τη θυματοποίησή τους μυστική από τους γονείς τους, όταν πρόκειται για έγκλημα σεξουαλικής φύσης.[126] Ακόμη και στις περιπτώσεις που ενημερώνουν τους γονείς τους, πολλοί απ' αυτούς είναι απρόθυμοι να ειδοποιήσουν την αστυνομία είτε γιατί θέλουν να προστατεύσουν το παιδί τους από μια επιπρόσθετη δυσάρεστη εμπειρία (π.χ., αστυνομική ανάκριση και διαδικασία στο ακροατήριο) είτε γιατί θέλουν να προστατεύσουν τον δράστη, όταν αυτός είναι μέλος της οικογένειάς τους ή κάποιος φίλος. Τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα οι περισσότερες υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών[127] να μην αναφέρονται στις αστυνομικές αρχές. Ο Gagnon[128] απέδειξε ότι μόνο το 6% των ενήλικων ατόμων, που

---

124. Rush F., 1971, «The sexual abuse of children: A feminist point of view», στο N. Connell και C. Wilson (eds), *Rape: The first source book for women*, New York, A Plume Book, New American Library, 1974, σ. 65-75.

125. Kinsey A.C., W.B. Pomeroy, C.E. Martin και P.H. Gebhard, 1953, *Sexual behavior in the human female*, Philadelphia, Saunders. Gagnon J.H., 1956, «Female child victims of sex offenses», *Social Problems*, τόμ. 13ος, σ. 176-192. Landis, 1956, όπ.π., βλ. σημ. 58.

126. Peters, 1975, όπ.π., βλ. σημ. 36. Landis, 1956, όπ.π., βλ. σημ. 58.

127. Για περισσότερα, αναφορικά με τα εγκλήματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, βλ. Τσιγκρής Α., 1999, *Σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού: Όψεις κοινωνικού ελέγχου*, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

128. Gagnon, 1956, όπ.π., βλ. σημ. 125.

εκλήθησαν να θυμηθούν μια παιδική τους σεξουαλική θυματοποίηση, μπόρεσαν να θυμηθούν ότι είχαν αναφέρει το περιστατικό της κακοποίησης στην αστυνομία.

Από την κλασική μελέτη των Kinsey et al.[129] βρέθηκε ότι σχεδόν το ένα τέταρτο (24%) των ενήλικων γυναικών του γενικού πληθυσμού είχαν πέσει θύματα σεξουαλικού εγκλήματος κατά την παιδική τους ηλικία από έναν άνδρα άνω των 15 ετών. Ο Gagnon,[130] αργότερα, σε μια επανάληψη της μελέτης του Kinsey και των συνεργατών του, αποκάλυψε μια ακόμη μεγαλύτερη αναλογία (28%) παιδικών σεξουαλικών θυματοποιήσεων στις γυναίκες του γενικού πληθυσμού. Τέλος, η μελέτη του Landis,[131] σε δείγμα φοιτητριών, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το 35% των γυναικών είχαν πέσει θύματα σεξουαλικού εγκλήματος κατά την παιδική τους ηλικία από έναν ενήλικο άνδρα.

Οι Kinsey et al.[132] αναγνώρισαν ότι, αν η μελέτη τους είχε συμπεριλάβει μια περισσότερο αντιπροσωπευτική αναλογία γυναικών από τις χαμηλότερες τάξεις, τα ποσοστά βιασμού θα ήσαν ακόμη μεγαλύτερα, και αυτό γιατί, σύμφωνα πάντα με τον Kinsey και τους συνεργάτες του, οι γυναίκες των κατώτερων κοινωνικο-οικονομικών τάξεων παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό παιδικών σεξουαλικών θυματοποιήσεων, σε σχέση με τις γυναίκες των μέσων και ανώτερων τάξεων.

8. ΤΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

«Ο διπλά σκοτεινός αριθμός του εγκλήματος, ο οποίος δεν αναφέρεται ούτε στην αστυνομία ούτε στους συνεντευκτές, παραμένει ακαθόριστος».[133]

Με τις θυματολογικές έρευνες οι ερευνητές προσεγγίζουν απευθείας το ίδιο το θύμα του εγκλήματος και ζητούν απ' αυτό τις απαραίτητες πληροφορίες για την επίτευξη του σκοπού της έρευνάς τους. Οι ερευνητές μπορούν να ρωτήσουν απευθείας τα θύματα για το είδος του εγκλήματος που δέχθηκαν, για τα κοινωνικά και δημογραφικά χαρα-

129. Kinsey, Pomeroy, Martin και Gebhard, 1953, όπ.π., βλ. σημ. 125.

130. Gagnon, 1956, όπ.π., βλ. σημ. 125.

131. Landis, 1956, όπ.π., βλ. σημ. 58.

132. Kinsey, Pomeroy, Martin και Gebhard, 1953, όπ.π., βλ. σημ. 125, σ. 117.

133. Skogan W.G., 1977, «Dimensions of the dark figure of unreported crime», *Crime and Delinquency*, σ. 45.

κτηριστικά του δράστη, για το πού και το πότε έλαβε χώρα το έγκλημα, σχετικά με το ποιος ανέφερε το έγκλημα στην αστυνομία, αναφορικά με το ποιες είναι οι απόψεις τους για την οργάνωση και τη λειτουργία των επίσημων φορέων κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος κ.λπ..

Είναι γενικά αποδεκτό ότι οι θυματολογικές έρευνες παρουσιάζουν μια εικόνα η οποία έχει μεγαλύτερη σχέση με την πραγματικότητα του εγκλήματος, αναφορικά με τις επίσημες στατιστικές οι οποίες καταγράφουν μόνο τα εγκλήματα που φτάνουν στη γνώση της αστυνομίας. Οι επίσημες στατιστικές αγνοούν παντελώς τον μεγάλο σκοτεινό αριθμό της εγκληματικότητας, με αποτέλεσμα να προσφέρουν μια παραμορφωτική εικόνα της εγκληματικότητας, των δραστών και των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, η οποία ευθύνεται κατά κύριο λόγο για την παραγωγή των κυρίαρχων, στις συλλογικές αναπαραστάσεις, στερεοτύπων του εγκλήματος και του εγκληματία.

Τα σεξουαλικά εγκλήματα αποτελούν ένα πολύ ευαίσθητο ερευνητικό αντικείμενο που επιφυλάσσει αρκετές παγίδες στους κοινωνικούς ερευνητές. Συνεπώς, τα εγκλήματα αυτού του τύπου θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με ευαισθησία και με την απαιτούμενη επιστημονική δεοντολογία. Τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας συνδέονται άμεσα με την ιδιωτική ζωή του ατόμου και πιο συγκεκριμένα με τη σφαίρα της γενετήσιας ζωής και ελευθερίας του. Οι ιδιαιτερότητες των εγκλημάτων αυτού του τύπου και τα προβλήματα που παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια της μελέτης τους αντανακλούν αντίστοιχα προβλήματα και δυσκολίες στη μεθοδολογική τους προσέγγιση.

Οι εμπειρικές μελέτες που σχετίζονται με το έγκλημα του βιασμού έχουν καταλήξει σε αντιφατικά αποτελέσματα.[134] Οι αντιφάσεις αυτές οφείλονται σε έξι βασικές διαφορές στη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε από τους ερευνητές, και πιο συγκεκριμένα: i) στην παραμόρφωση των στοιχείων σχετικά με το θύμα του βιασμού, η οποία προέρχεται από το συνυπολογισμό των θυμάτων όλων των ειδών των σεξουαλικών επιθέσεων, ii) στις διαφορές των ηλικιών των θυμάτων που αποτέλεσαν το δείγμα των ερευνών, iii) στις διαφορές ως προς τους ορισμούς και τα κριτήρια του βιασμού, τα οποία προκαλούν δυσκολία στην αξιολόγηση και τη σύγκριση των αποτελεσμάτων, iv) στις πηγές συλλογής των δειγμάτων, οι οποίες τις περισσότερες φορές είναι μεροληπτικές, v) στις

134. Τσιγκρής, 1996, όπ.π., βλ. σημ. 26, κεφ. 3ο.

μελέτες οι οποίες στηρίζονται σε υποθέσεις οι οποίες έχουν αναφερθεί στην αστυνομία και σ' αυτές που στηρίζονται σε υποθέσεις οι οποίες δεν έχουν αναφερθεί και, τέλος, vi) σε άλλα μεθοδολογικά προβλήματα, όπως η έλλειψη ομάδων ελέγχου καθώς και η έλλειψη μακροπρόθεσμων και αναδρομικών ερευνών.[135]

Οι έρευνες με ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις θυματολογικού περιεχομένου αποτελούν μια από τις περισσότερο αξιόπιστες πηγές άντλησης πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα. Μόνο μέσα από τέτοιου τύπου έρευνες μπορούμε να καταλήξουμε σε ικανοποιητικά συμπεράσματα για την πραγματική έκταση του εγκλήματος, για το ποσοστό της εγκληματικότητας που καλύπτεται από το σκοτεινό αριθμό, για το στατιστικό πορτραίτο των θυμάτων και των δραστών, για την πραγματική εικόνα του εγκλήματος, καθώς και για τους παράγοντες που ωθούν τα θύματα να αναφέρουν ή μη το έγκλημα στην αστυνομία.

Όμως, παρόλα τα πλεονεκτήματά τους, οι θυματολογικές έρευνες παρουσιάζουν και αρκετά μειονεκτήματα. Έχει αποδειχθεί ότι οι αναμνήσεις των αυτοπτών μαρτύρων είναι συχνά αναξιόπιστες, καθώς και ότι οι μνήμες τους για διάφορα γεγονότα μπορεί να επηρεαστούν και να τροποποιηθούν από άσχετους με το γεγονός παράγοντες.[136] Επιπλέον, από έλέγχους ερευνητικών στοιχείων, έχει βρεθεί ότι τα θύματα αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες στην ανάκληση των περιστατικών θυματοποίησης.[137]

Έχει υποστηριχθεί ότι οι λόγοι που ωθούν τα θύματα να μην αναφέρουν στην αστυνομία το βίαιο σεξουαλικό έγκλημα που έχουν υποστεί μπορεί να τα οδηγήσουν και στην απόφαση να μην το αναφέρουν και στους συνεντευκτές της θυματολογικής έρευνας.[138] Τα αποτελέσματα θυματολογικής έρευνας έδειξαν ότι από το σύνολο των βιασμών που είχαν αναφερθεί στην αστυνομία μόνο το 67% αναφέρθηκαν και στους συνεντευκτές της έρευνας.[139] Οι υποθέσεις σεξουαλικής βίας που παρου-

---

135. Katz και Mazur, 1979, όπ.π., βλ. σημ. 26, σ. 27.

136. Loftus E.F., 1979, *Eyewitness testimony*, Cambridge, Harvard University Press.

137. Yost L.R. και R.W. Dodge, 1970, *Household survey of victims of crime: Second pretest*, Baltimore, Maryland. Prepared by the Demographic Surveys Division of the Bureau of Census, Washington, D.C., U.S. Government Printing Office.

138. Gottfredson M.R. και D.M. Gottfredson, 1988, *Decision making in criminal justice system. Toward the rational exercive of discretion*, Cambridge, M.A, Ballinger, δεύτερη έκδοση.

139. L.E.A.A., 1972, όπ.π., βλ. σημ. 5.

σιάζουν τις μικρότερες πιθανότητες αναφοράς στους συνεντευκτές των θυματολογικών ερευνών είναι εκείνες που έχουν λάβει χώρα ανάμεσα σε συγγενικά ή πολύ γνωστά μεταξύ τους άτομα.[140]

Τα αποτελέσματα θυματολογικής έρευνας, που διεξήχθη το 1972 στις ΗΠΑ, έδειξαν ότι από τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας που είχαν φτάσει στη γνώση της αστυνομίας το 75% αυτών που ο δράστης και το θύμα ήσαν μεταξύ τους άγνωστοι αναφέρθηκαν και στους συνεντευκτές της έρευνας.[141] Το αντίστοιχο ποσοστό για τα εγκλήματα μεταξύ γνωστών ατόμων ήταν 58%, ενώ για τα εγκλήματα μεταξύ συγγενών το αντίστοιχο ποσοστό ήταν μόνο 22%. Από την παραπάνω θυματολογική έρευνα βρέθηκε, επίσης, ότι το σύνολο των υποθέσεων σεξουαλικής βίας που είχαν αναφερθεί στους συνεντευκτές της έρευνας είχαν περιγραφεί από τα θύματα ως απόπειρες και όχι ως τετελεσμένα εγκλήματα.

Από τα παραπάνω, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τα αποτελέσματα των θυματολογικών ερευνών δεν μπορούν να περιγράψουν με ακρίβεια τις διαστάσεις και το στατιστικό πορτραίτο του συνόλου των υποθέσεων σεξουαλικής βίας που διαπράττονται. Έχει υποστηριχθεί ότι τα αποτελέσματα των θυματολογικών ερευνών είναι μεροληπτικά και δεν αφορούν το σύνολο των θυμάτων σεξουαλικής βίας, αλλά τα θύματα που ομολόγησαν το σεξουαλικό έγκλημα στους συνεντευκτές.[142]

Η θυματολογική έρευνα του Ennis[143] συνέλεξε τα στοιχεία της ρωτώντας ένα μέλος από κάθε οικογένεια σχετικά με το σύνολο των περιστατικών σεξουαλικής βίας που είχαν διαπραχθεί εναντίον όλων των μελών της συγκεκριμένης οικογένειας. Ένας πατέρας ο οποίος δεν είχε λάβει γνώση του βιασμού της κόρης του –γεγονός διόλου σπάνιο– δεν θα μπορούσε να δώσει πληροφορίες για το συγκεκριμένο περιστατικό στους συνεντευκτές της θυματολογικής έρευνας. Από την εθνικής εμβέλειας θυματολογική έρευνα των Hindelang και Davis,[144] που έλαβε χώρα στις ΗΠΑ, βρέθηκε ότι ένα σημαντικό ποσοστό των θυμάτων της έρευνας δεν ανέφεραν το βιασμό τους στους ερευνητές, παρόλο που τον είχαν αναφέρει στην αστυνομία.

---

140. Skogan, 1977, όπ.π., βλ. σημ. 133, σ. 47.

141. L.E.A.A., 1972, όπ.π., βλ. σημ. 5.

142. Laub J.H., 1981, «Ecological considerations in victim reporting to the police», *Journal of Criminal Justice*, τόμ. 9ος, σ. 419-430.

143. Ennis, 1967a, όπ.π., βλ. σημ. 57.

144. Hindelang M.J. και B.L. Davis, 1977, *Forcible rape in the United States: A statistical profile.*

Από την άλλη μεριά, ορισμένα από τα περιστατικά που αναφέρονται στις έρευνες αυτού του τύπου, από τα άτομα που συγκροτούν τον πληθυσμό του δείγματός τους, στην πραγματικότητα δεν αποτελούν βιασμούς ή δεν έχουν ποτέ διαπραχθεί· απλώς, τα περιστατικά αυτά μπορεί να βρίσκονται στη φαντασία του υποτιθέμενου θύματος ή αναφέρονται εσκεμμένα προκειμένου τα άτομα να ελέγξουν τις ικανότητές τους στο να παραπλανήσουν τους ερευνητές. Πιο συγκεκριμένα, από τη θυματολογική έρευνα του Ennis,[145] βρέθηκε ότι για το 21% των υποθέσεων σεξουαλικής βίας που αναφέρθηκαν στους συνεντευκτές υπήρχαν σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με το αν είχαν πραγματικά διαπραχθεί.

Όταν τα άτομα που συγκροτούν τον πληθυσμό του δείγματος μιας θυματολογικής έρευνας ερωτώνται αν ανέφεραν το βιασμό τους στην αστυνομία, μπορεί να δηλώσουν ψευδώς ότι το έκαναν, προκειμένου να εναρμονιστούν μ' αυτό που νομίζουν ότι αποτελεί τη σωστή απάντηση στη συγκεκριμένη ερώτηση ή προκειμένου να εναρμονιστούν με τις προσδοκίες των συνεντευκτών ή γιατί αντιμετωπίζουν τη μη-αναφορά του εγκλήματος στην αστυνομία ως παραβίαση των καθηκόντων που έχουν ως πολίτες.[146] Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να διογκώνεται το ποσοστό των εγκλημάτων που, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των θυματολογικών ερευνών, αναφέρονται στην αστυνομία.[147]

Ένα άλλο μεθοδολογικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι θυματολογικές έρευνες είναι ότι στις περιπτώσεις που μελετώνται οι παράγοντες που ωθούν τα θύματα σεξουαλικής βίας να αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία είναι πολύ δύσκολο να βρεθεί ένας ικανοποιητικός αριθμός θυμάτων που να έχουν προβεί στην παραπάνω ενέργεια. Αυτό συμβαίνει λόγω των μικρών ποσοστών αναφοράς που παρουσιάζουν τα εγκλήματα αυτού του τύπου.

Άλλο κρίσιμο μεθοδολογικό πρόβλημα των θυματολογικών ερευνών που έχουν ως αντικείμενο τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας είναι η απροθυμία των ατόμων να συμμετέχουν σ' αυτού του είδους τις έρευνες. Το παραπάνω πρόβλημα έχει αποδειχθεί ότι είναι εντονότερο στα άτομα που ανήκουν σε κάποια μειονοτική εθνική ομάδα.[148] Επιπλέον,

---

145. Ennis, 1967a, όπ.π., βλ. σημ. 57.

146. L.E.A.A., 1972, όπ.π., βλ. σημ. 5.

147. Skogan, 1977, όπ.π., βλ. σημ. 133.

148. Steketee G. και A.H. Austin, 1989, «Rape victims and the justice system: Utilization and impact», *The Social Service Review*, τόμ. 63ος, τεύχ. 2ο, σ. 287.

έχει υποστηριχθεί[149] ότι οι διαφορετικοί ορισμοί που δίνονται από τις επιμέρους θυματολογικές έρευνες για το έγκλημα του βιασμού, καθώς και η έλλειψη σαφήνειας αυτών των ορισμών, έτσι ώστε να γίνεται κατανοητός ο διαχωρισμός τόσο ανάμεσα στην απόπειρα και στον τετελεσμένο βιασμό όσο και ανάμεσα στο βιασμό και στα υπόλοιπα σεξουαλικά εγκλήματα, αποτελούν σοβαρά προβλήματα των θυματολογικών ερευνών και έχουν οδηγήσει την έρευνα που σχετίζεται με τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας σε αντιφατικά αποτελέσματα και συγχύσεις.

Τέλος, έχει υποστηριχθεί ότι η μελέτη των εγκλημάτων σεξουαλικής βίας από άνδρες ερευνητές κρύβει μεθοδολογικούς κινδύνους μεροληπτικής προσέγγισης του ερευνητικού αντικειμένου. Πιο συγκεκριμένα, έχει διατυπωθεί η άποψη ότι «...το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιογραφίας σχετικά με τα θύματα των σεξουαλικών εγκλημάτων έχει γραφτεί από άνδρες και συνεπώς υπάρχει ο κίνδυνος της σεξιστικής προκατάληψης».[150] Όμως, η επιστημονική προσέγγιση του κοινωνικού μας κόσμου είναι ανεξάρτητη από το φύλο του ερευνητή και εξαρτάται κατά πολύ από την κατά το δυνατό αντικειμενική του στάση απέναντι στα κοινωνικά γεγονότα.

149. Steketee και Austin, 1989, όπ.π., βλ. σημ. 148, σ. 287.

150. Schultz και DeSavage, 1977, όπ.π., βλ. σημ. 93, κεφ. 6ο, σ. 80.